Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 383 ՇԱԲԱԹ 13 ԱՊՐԻԼ 1885 (Ն. Տ.) 25 ԱՊՐԻԼ 1885 10 ՊԷՃԷՊ 1302

40 ՓԱՐԱ

ԳԱՅՄԱՆԻ

Դրանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 զուռուշ, երկու անգամի համար 2 զուռուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

Օրագրոյս փոխարերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել՝

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Վալաթիա, Նորատունկեան խան։ Իսկ գաւառներէն հեռագրեալ հասցէն։

{ التلغراف } خانده نورادونكيان درعليه‌ده غلطه‌ده

غزته‌سی اداره‌سنه

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY, Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1 Տարի	Հասցէ	Տարեկան	գահեկան	արծաթ ... 200
»	»	Վեցամսեայ	»	» ... 100
»	»	Եռամսեայ	»	» ... 50
Դաւառաց Հասցէ և տեղական թղթատարով տարեկան			»	» ... 240
Դաւառաց Հասցէ և տեղական թղթատարով վեցամսեայ			»	» ... 120
Օտար երկիրներ		Տարեկան	Ֆրանկ	... 56
»	»	Վեցամսեայ	»	... 28

Դուրս զրկուած լրագրաց համար ծախքը Տիրոջինութեան վրայ է։

Խմբագրութեան զրկուած ձեռագրաց և էնամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Ծանուցմունք կընդունուին ԲԱԴԳԵՐՆ ԷՃԷՆՍԻ գործակալութեան ձեռամբ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՈՒՐԲԱԹ 12 ԱՊՐԻԼ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՒԿԱՍԻՈՅ

ՀԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ահա վեց շաբաթներէ հետէ փակեն Կաւկասիոյ Հայոց ժողովրդային վարժարանը, և ո՛չ ոք գիտէ երբ կը վերաբացուին։ Թէ այս փակումի ի՞նչ տպաւորութիւն ըրաւ հայ ժողովրդեան վրայ, լիովին յայտնի է արդէն։ Այնքան դէշ տպաւորութիւն ըրաւ որ ռուս թերթ մ'իսկ, Ռուսկիյ Կուրիէր(*), իւր Տէրութեան վերաբերեալ կը համարի Հայերն այնչափ դժգոհ պահել։ Այդ դժգոհութեան զգացման արձագանգ տալու մասին, Աբէ՛լ կատարեց իւր բաժնին ինկած պարտաւորութիւնը։ Մեր վերջին յօդուածով, որ հրատարակեցաւ մարտ 30ին, միայն զգացմանց մը արտայայտութեամբ չբաւականանալով, նշանակած էինք եօթն կէտեր, յորս բոլորովին անարդար կը թուի մեզ Կաւկասիոյ կառավարութեան ընթացքն, այն բացատրութեամբ հանդերձ զորս Տոնտուքովի Բորսաքովի իշխանն Ցայտարարութեամբ մը տուաւ։ Մեր յիշատակած եօթն կէտեր ասոնք էին.

Առաջին. Կրթութիւնը իրաւունքն անբնաբարեալ է. իսկ կրթութեան տրուելիք ուղղութիւնն համեմատաբար երկրորդական խնդիր մ'է։ Կաւկասիոյ կառավարութիւնը, փակելով Հայոց դպրոցները, կրթութիւնը իրաւունքէն իսկ անտուչ ժամանակի մը համար զրկել զրկեր հազարաւոր հայ տղայք։ Այս բռնաբարում ո՛չ մէկ օրինական կամ քաղաքական նկատումով կ'արդարանայ։

Երկրորդ. Սինոդին դէմ ուղղեալ պարսաւներն իրաւ օրինաւոր մարմին անհիմն են, քանի որ Սինոդը չէր կրնար այնպիսի մեծ փոփոխութիւն մը մտածանել իւր իրաւասութեան չգտնուող դպրոցական գործին մէջ, և միայն այս անձեռնհասութիւնը միայն յիշած էր իբրեւ պատճառ ոչ-գործադրման 1884 փետր. 16ի Օրէնքին։

Երրորդ. Անհիմն և անրնդունելի է ռուս իշխանութեան պահանջումը թէ Էմիսիածնի Սինոդը պարտի գործել զարգալէս իբրեւ Պետերբուրգեան օրէնք։

Չորրորդ. Անհիմն և անարդար են Տոնտուքովի Բորսաքովի իշխանին գանգատները թէ, հայ-եկեղեցական իշխանութիւնք հայ վարժարանաց վրայ պէտք եղած վճռակարգական տեղեկութիւնները չէին հաղորդեր կառավարութեան։

Հինգերորդ. Ճշմարտութեան նոյնչափ հակառակ է կառավարական գանգատը թէ, ռուս լեզուին, այլաբարձրութեան ու պատմութեան կարեւորութիւն չէր տրուեր հայ վարժարաններու մէջ։

Վեցերորդ. Կաւկասիոյ հայ վարժարանք չէին ունեցած բնաւ հակակառավարական ուղղութիւն, և քաղաքական նկատումներով եւս արժանացած չէին փակման խիստ պատժոյն։

Եոթներորդ. Ռուս իշխանութեան բուն նպատակն է հայերէնն և հայ կրթութիւնն իսկ արտաքսել դպրոցներէն, քան յառաջ մղել՝ հայերէնին հետ՝ նաեւ ռուսերէնի ուսուցումն, ինչպէս կ'ապացուցուի, ի մէջ այլոց, Պագուի Ոստիկանապետին մէկ հրապարակային յայտարարութեամբ։

Այս եօթն էական կէտերու վրայ ահա հիմնած էինք մեր դիտողութիւններ փակիչ տնօրինութեան դէմ, երբ մեր առջեւ ունէինք միայն Տնտուքովի Բորսաքովի իշխանին փաստերն, յայտարարումն անարդարանալի տնօրինութեան։ Անկէ ի վեր բարեախտութիւն ունեցանք Աբէ՛լ կատարելու Սինոդին մէկ պաշտպանական գիրը մի և նոյն նիւթի վրայ, մի և նոյն առարկութեանց ի պատասխան։ Սինոդը, մեր կարծեաց, յաղթած է հիմնապէս հերքել կառավարական ցայտարարութեան գլխաւոր ամբաստանութիւնները, զորս Կաւկասեան պաշտօնական թերթն եւս յեղյեղած էր իւր մի քանի յօդուածներով։ Սինոդը կ'ապացուցանէր հետեւեալ երեք կարեւոր կէտերը.

Առաջին. Թէ Կաթողիկոսին, և ո՛չ Սինոդին, կը վերաբերի վերին հսկողութիւնն հայ վարժարանաց։ Ցորչէ կը հետեւի. Թէ Սինոդն ինքնին չէր կրնար, ի բացակայութեան Կաթողիկոսին, փոփոխել այդ վարժարանաց դրութիւնը։ Սինոդը զայս կ'ապացուցանէ պերճախօսական պաշտօնագրերով, որք կ'ընդունին և կը հաստատեն Կաթողիկոսին գերագոյն իրաւասութիւնն հայ վարժարանաց վրայ։

Երկրորդ. Թէ Սինոդն և Ամենայնորդ պարբերաբար և ամենայն կանոնաւորութեամբ հաղորդած էին Կառավարութեան՝ ամեն պահանջելի ծանօթութիւններ հայ վարժարանաց վրայ։ Սինոդը թուականով թուականներով մի առ մի մէջ կը բերէ այս ծանօթագրութիւններ ու ցուցակներ։

Երրորդ. Թէ ո՛չ հայ կղերն ունի իրեն յատուկ քաղաքական ձգտում մը, ո՛չ ալ անոր կառավարած հայ դպրոցներն՝ հակակառավարական ընթացք։ Սինոդն ասոր յայտնոյց կը յիշէ հայ կղերին պատմական հաւատարիմ ծառայութիւնները։

Սինոդէն չէր սպասուեր աւելի բան մը հաստատել քանզի Փափուկ դիրքը մ'ունէր նկատելու, և փափկադոյն դատ մը՝ չահելու։ Բայց զայս երեք կէտեր համոզիչ կերպիւ կ'ապացուցանէ Սինոդն և Աբրոպայ սոյն հրատարակութեամբ նուազ ազդօգուտ ծառայութիւն մը չի մատուցաներ քան խնդրոյն սկիզբն ի վեր բռնուած ուղղ և հաւատարիմ ընթացքով։ Մեր վերջին յօդուածի Բ. կէտը կը շօշափէ Աբրոպայ պատասխանագրոյն Ա. կէտը։ Մեր Դ կէտ կը հաստատուի Աբրոպայ պատասխանին Բ. կէտովը, և մեր տեսութեան Զ մասին ընդլայնում մ'է Սինոդին պաշտպանողական գրութեան վերջին մասը։

Կը յիշատակենք այս ամեն դիտողութիւններ ու փաստեր, և անոնց վերայ նորէն կը հրաւիրենք մեր ադգայնոց ուշադրութիւնը, ցոյց տալու համար թէ լոկ վերացական զգացման մը կամ անարդարանալի ձգտումներու թարգմանն ու ջատագով լինելու կամ հաստատակութեան աչքը խափելու համար չէ՛ որ Աբէ՛լ ընդդրկած է զայս խնդիր Կաւկասեան վարժարանաց,— ինչպէս սակայն չարամիտք ոմանք, հանրածանօթ տգիտութիւն ու անձեռնհասութիւն մը ջանալով ծածկել թշնամիոյ խեղաթիւրանաց յոյժ թափանցիկ քօղին տակ, չէին ամչցած ըսել բացորոշապէս, կամ հակադնել մասնաւոր ակնարկութեամբ։ Աբէ՛լ զիւր անկեղծութիւն ըստ բաւականին ցոյց տուաւ՝ ընդարձակ տեղ մը նուիրելով ռուս իշխանութեան փաստերուն, և իւրաքանչիւրոյ հետ հաւասարապէս ծանօթացնելով իւր ընթերցողաց՝ առարկութիւններն ու քննադատութիւններն այն օտար իշխանութեան որոյ ընթացքին դէմ կը գրէ։ Ահա՛ Տոնտուքովի Բորսաքովի իշխանի կառավարութեան դատը։ ահա՛ Սինոդի դատ։ երկուքն եւս ներկայացուցին Թուրքիոյ հայ ժողովրդեան դատողութեան։ Թո՛ղ հայ ժողովուրդը դատէ թէ այս խնդրոյ մէջ Աբէ՛լ աւելի իրաւունք ունէր թէ այն դիմակաւոր Ռուսամոլներ, որք ինչպէս ամեն ազգի՝ մեր մէջ եւս կան, և որք՝ այս Կաւկասեան խնդրոյ մէջ եւս՝ ջանացին, խարէական առարկութեամբք, գձուձ զրպարտութեամբք և ամեն տեսակ խեղաթիւրմամբք, ձիւնի պէս ճերմակ երեւցնել ռուս իշխանութեան ընթացքն, ասեն յանցանք, ամեն պարսաւնեաներով հայ ժողովրդեան լայն ուսերուն վրայ։ Թո՛ղ դատէ ողջամիտ հասարակութիւնը. մեք ոչինչ հարկ կը զգանք ըսել ի պաշտպանութիւն ընթացքին զոր բռնեցինք, և որում մինչեւ վերջը պիտի հետեւինք, այս կենսական խնդրոյ մէջ։

* * *

Զգիտցուիր ի՛նչ տեսակ օտարոտի ու անխոստովանելի ներշնչումէ թելադրեալ, ոմանք սա տեսակ տրամաբանութիւն մը ի հրապարակ կը հանեն. «Մեր լրագրաց մէջ իւր ընթացքն ու արարքը քննադատած տեսնելով ռուս Կառավարութիւնը գոհութիւն կը զգայ թէ կը բարկանայ։ —Անշուշտ կը բարկանայ։ Արդ, ռուս կառավարութիւնը բարկացնելո՞վ թէ անոր ախորժած ընթացքը բռնելով կրնանք շնորհ գտնել իւր առջեւ։ Անշուշտ բոլորովին կը զրկուինք իւր շնորհներէ, եթէ բարկացնենք զինքը։ Ապա ուրեմն, մեր այն լրագիրքը որ Ռուսիոյ դէմ կը գրեն, դէշ ծառայութիւն կը մատուցանեն Ազգին։»

Այսպէս տրամաբանողներ կը յիշեն Լրագրութեան պաշտօնն ազգային Կառավարութեան մը կամ վարչութեան մը պաշտօնին հետ, և լրագրական յօդուած մը դիւանագիտական ծանուցագրոյ մը տեղ կ'առնուն։ Լրագրութեան պաշտօնն է՝ ժողովրդեան միտքը լուսաւորել անցած գործած դէպքերուն վրայ. անոր աչքը բանալ. անոր բան սորվեցնել. եթէ, մեծ խնդրոյ մը առջեւ, Լրագրութիւնը թերանայ իւր այս պաշտման մէջ. եթէ, տարբեր նկատումներով, ճշմարտութիւնն սքօղէ ժողովրդէն. եթէ վտանգաւոր բան մը իբրեւ շատ օգտակար երեւցնէ նմա. եթէ խնդիր մը խեղաթիւրէ, ծուռ մեկնութեամբք հրատարակէ, և անոր ճշմարիտ նշանակութեան ու զօրութեան վրայ թիւր ըմբռնում տայ ժողովրդեան, իւր այս ընթացքը, թէեւ հաճոյ լինի տիրող կառավարութեան, հակառակ է Լրագրութեան ճշմարիտ պաշտօնին։ Կաւկասիոյ հայ վարժարանաց խնդրոյն մէջ, Աբէ՛լ կատարե՞ց իւր այս պաշտօն թէ ոչ։ Ինչ որ գրեց, ճշմարտութիւնն և արդարութիւնն էր թէ ոչ։ եթէ էր, այդ իսկ է մեր փնտռածն։ Այդ իսկ է մեր պաշտպանութիւն։ Իսկ եթէ Աբէ՛լի պաշտպանած տեսութիւնք հակառակ էին ճշմարտութեան և արդարութեան. եթէ իւր յիշատակած իրողութիւններն ու դէպքերն անգոյ էին կամ խեղաթիւրեալ, զ'այդ պարտ էր հաստատել, և ցարդ ո՛չ ոք հաստատեց։

* * *

Երբ այդ խարէական արամաբանութիւն չի բաւեր ռուսաբեր ուղղութիւն մը տալու հայ թերթերուն, կ'ուզուի տկարացնել Կաւկասիոյ հայ վարժարանաց փակման նշանակութիւնն իսկ։ «Անցողական բան մ'է կուգայ կ'անցնի. հոգ քնել չարժեր. վերջն աւելի բարի պիտի լինի»։ Եւս առաւել յանդուգն ձեռնարկութեամբ մը, կ'աշխատուի հաւատացնել թէ, «Ազգասէրք ոմանք չեն ուզեր որ Կաւկասիոյ վարժարանաց մէջ ռուսերէն և Թուրքիոյ վարժարանաց մէջ թուրքերէն դաս տրուի, և Տոնտուքովի Բորսաքովի տնօրինութենէն գանգատողք այդ «ալէ՛ռնէրէ» են միայն։»

Կը յիշենք այս տառիթիներ ու զրպարտութիւններ, ցոյց տալու համար թէ հանրայն աչքն օ՛րչալ ապականած է մեր մէջ։ Այդպիսի անհեթեթութիւններ եթէ կը գրուին, անշուշտ կը կարդացուին ալ, որքան եւս սակաւաթիւ լինին ընթերցողք։ Բայց միթէ Սինոդը, կամ Աբէ՛լ, կամ Կաւկասիոյ Թեմական Տեսուչը, և կամ նոյն իսկ Ռուսկիյ Կուրիէր, որք գալ կը յայտնեն վարժարանաց փակման համար, և կը քննադատեն զայդ տնօրինութիւն, չէ՞ն ուզեր որ ռուսերէն դաս տրուէր Ռուսահայոց վարժարաններուն և Թուրքերէն՝ Թուրքահայոց վարժարաններուն մէջ։ Ո՞չ ապաքէն մեք իսկ քանիցս ա՛յս էջերու մէջ խօսած ենք Պետական լեզուի բարեւոր ուսուցման անհրաժեշտութիւնը։ Ո՞չ ապաքէն, այս կաւկասեան խնդրոյ վիճաբանութեան մէջ, գոհութեամբ հաստատած ենք կաւկասիոյ Հայոց հոգածութիւնն՝ իրենց վարժարանաց մէջ ռուս լեզու, պատմութիւն և աշխարհագրութիւն աւանդելու մասին։ Եւ մեք փաստաբանած ենք այս պէտք, ո՛չ թէ տիրող կառավարութեանց հաճոյ թելուելու նկատումով, այլ զի հպատակ ազգութեանց նիւթական շահերն իսկ կը պահանջեն զայդ։ Եւ յետ անորիկ ելնել հաւատացնել ճգնիլ օտարին կամ Հայուն՝ թէ Կաւկասիոյ վարժարանաց փակման դէմ բողոքողք և իմաստասորի Աբէ՛լի Խմբագիրք հայերէնի՛ն միայն դասախօսութիւնը կ'ուզեն և Պետական լեզուաց ուսուցման հակառակորդ են, անշուշտ հրաշակերտ մ'է ծայրաստիճան չարամտութեան։

* * *

Այլ թողունք Ռուսահայերներն և իրենց անհեթեթութիւններ, և հարցունենք թէ ո՞ւմ է յանցանքն եթէ հայ լրագրերու լեզուն ռուս կառավարութեան գոհութիւն պատճառող հանգամանք մը չի կրնար ունենալ։ Հայերն ամենուրեք հանրածանօթ են իրենց հաւատարմութեամբ և տիրասիրութեամբ։ Իրենց վարժարանաց մէջ՝ ըստ չափու իրենց նիւթական և մտային կարողութեան՝ խնամով կ'աւանդեն միշտ պետական լեզուն, Ռուսիոյ մէջ լինի թէ Թուրքիոյ, և իրենց զաւակաց կը սովորեցնեն հանապազ լինել հաւատարիմ հպատակներ տիրող իշխանութեանց։ Դժուար է, ի մի բան, գտնել հայ ժողովրդեան չափ հաւատարիմ ժողովուրդ։ Թերեւս Հրեաներն իսկ այս մասին չեն հաւասարիր Հայոց։ ուրվեհետեւ շատ մը ապստամբական և լեզուփոխական ձեռնարկութեանց մէջ Հրեայներու մասնակցութիւնը կրցած է յայտնուիլ։ իսկ Հայոցմ՝ ո՛չ երբեք։ Բայց ահա՛ քանի մը ռուս պաշտօնականներ, նման այն եռանդաւ պաշտօնեից որոյմէ ուրիշ երկիրներու մէջ եւս կան, իրր թէ կառավարութեան հաճոյ երեւնալու համար աչք կը տնկեն Հայոց վարժարաններուն վրայ։ կ'ուզեն աւելի ռուսական ուղղութիւն մը տալ անոնց։ Սինոդը չեն կրնար գործիք ընել իրենց, և զոր ինչ հնարագիտութեամբ չկրցին յաջողցնել, բռնութեամբ։ ի գլուխ հանել կ'ուզեն, փակելով այդ դպրոցներ։ Հայո՞ցմ է, Հայոց թերթերու՞ն է յանցանքն, եթէ այսպիսի դառն հարուածի մը ներքեւ չեն կրնար շաղորդութիւններ գրել Տոնտուքովի Բորսաքովի կառավարութեան համար, չեն կրնար պաշտպանել այնպիսի տնօրինութիւններ որք ո՛չ մէկ օրէնքով կ'արդարանան, և չեն կրնար ձշմարտութիւնն յայտնելէ և Արդարութիւն պահանջելէ ետ կենալ։

Թէ այս խնդրոյ մէջ ճշմարտութիւնն և արդարութիւնն ո՞ր աստիճան դէպքէ չունիմ, բաւ Մաք Նապա։ Եթէ ջրհեղեղին ժամանակ Նոյի ընկերներէն մին լինէի, անշուշտ թող չեմ տար այն անխոհեմ նահապետին որ տուիծներու, վագրերու, յովազներու, արջերու և այլ ՀՐԱՄԱՆԱԿԱՐ ու անօգուտ կենդանեաց զոյգեր զընէր տապանին մէջ։

—Կընէի՞ք զայդ, հարցուց Բանանէլ։

—Կընէի։

—Շատ գէշ բան կ'ընէիք կենդանաբանական տեսակէտով։

—Բայց ո՞չ մարդկութեան տեսակէտով։

—Այնոցելի յանցանք, բաւ Բանանէլ. ընդհակառակն, ես կը պահէի ստնագազանները, մաշկոտաներն և այլ նախաջրհեղեղեան կենդանիներն, յորոց դժբաղդաբար զրկուած ենք այժմ...։

—Շատ սղէկ բրաւ Նոյ չպահելով զանոնք, բաւ հաղարապետը։

—Եւ ալ կ'ըսեմ թէ շատ գէշ բրաւ, պատասխանեց Բանանէլ, և գիտնոց մշնջենաւոր անիծանաց ենթարկեց զինք։

Բանանէլի և հաղարապետին ունկնդիրները չէին կրնար իրենց ծիծաղը բռնել՝ տեսնելով որ երկու բարեկամք կը վիճէին Նոյ նահապետին վրայ։ Հաղարապետն, որ կենացը էլ վիճած չէր երբէք մէկու մը հետ, իւր ամեն սիրաց հակառակ ամեն օր վէճի կը բռնուէր Բանանէլի հետ։ Պէտք է հաւատալ թէ գիտունը մասնաւորապէս կը գրգռէր զայն։

Կէնարվան, ըստ սովորութեան, միջամտելով՝ ըսաւ.

—Վայրի գազաններ զրկուած լինելնիս՝ թէ՛ ուսումնական և թէ՛ մարդկային տեսակէտով ցաւալի լինի կամ ոչ, այսօր պարտինք ընդունիլ անոնց բացակայութիւնը։ Բանանէլ չէր կրնար անոնց հանդիպելու յոյս ունենալ այս օդային անտառի մէջ։

—Ինչո՞ւ ոչ, պատասխանեց գիտնականը։

—Վայրի գազաններ ծառի մը վրայ, ըսաւ Թոմ Աւէթին։

—Եւ, անշուշտ։ Ամերիկեան վագրը, յովազն, երբոր հաղաուի որսորդներէ, ծառոց վրայ կ'ապաստանի։ Այդ կենդանիներէ մին, մեզ պէս յանկարծ ողողումէն բռնուելով, կրնայ կատարելապէս ապաստան փնտռած լինիլ այս ոմպսի ոստերուն մէջ։

—Վերջապէս զուբ չհանդիպեցաք, կարծեմ, բաւ հաղարապետն։

—Ո՛չ, պատասխանեց Բանանէլ, թէ և անտառին ամեն կողմն արշաւեցինք։ Ցաւալի է, վասն զի գեղեցիկ որսորդութիւն մը կ'ընէինք։ Ցովազն ամենի դիշակեր մ'է։ Թաթի մէկ հարուածով ձիու մը պարանոցը կ'ջրէ։ Երբոր մարդկային մսի համն առնու, փափաքանք կը փնտռէ զայն։ Ամենէն աւելի Հնդիկը կը սիրէ, յետոյ սեւամորթը, ապա խառնածինն և ի վերջոյ սպիտակամոր թը։

—Շատ ուրախ եմ որ մեք չորրորդ կարգն ենք, պատասխանեց Մաք Նապա։

—Այդ կ'ապացուցանէ պարզապէս թէ դուք անհամ էք, ըսաւ Բանանէլ արհամարհոտ դէմքով մը։

Ամենն ալ գովեցին զիանէլ իւր որսորդի և խոհարարի կրկին բարեմասնութեանցն համար։ Գիտնականը՝ ճշմարիտ արժանեաց վայելող հաճեստութեամբ մ'ընդունեց զայն գովեստներ։ Ցետոյ սկսաւ հետաքրքրաշարժ խորհրդածութիւններ ընել այն պատուական ոմպսին վրայ որ զինքը կը պատսպարէր իւր հովանւոյն տակ, և որուն արժան, ըստ իւր կարծեաց, անհուն խորութիւն ունէր։

—Որ զերթ և ես, աւելացուց կատակաբար, մեզ ստոյգ անտառի մը մէջ կը կարծէինք մեր որս ըրած միջոցին։ Պահ մը կարծեցի թէ պիտի կորսուէինք անոր մէջ։ Ճանաչս չէի կրնար գտնել. արեւը մարը կը մտնէր. ի զուր կը փնտռէի քալէրուս հետքը. նոմոսթիւնս անդիմաբար կ'զգացընէր ինքզինք։ Արդէն նեսմատուեր թաւուտք կը հնչէին ամեն կողմանց մռնչիւններով... այսինքն ոչ, գազաններ չկան, և շատ կը ցաւիմ։

—Ինչ կ'ըսէք. գազան չգտնուելուն վրայ կը ցաւիք։

—Այո՛, կը ցաւիմ։

—Սակայն երբոր կը վախցուի անոնց վայրագութենէն...

—Վայրագութիւն չկայ... գիտնական խօսելով, պատասխանեց Բանանէլ։

—Ա՜, Բանանէլ, ըսաւ հաղարապետը, չէք կրնար երբէք ընդունիլ տալ ինձ վայրի գազանաց օգտակարութիւն։ Ինչ բանի կրնան ծառայել։

—Հաղարապե՛տ, գոչեց Բանանէլ, դատակարգութիւններ, ընտանիքներ, սեռեր, տեսակներ կազմելու կը ծառայեն։

—Դեղեցի՛կ ծառայութիւն, որում բաւ պէտք չունիմ, ըսաւ Մաք Նապա։ Եթէ ջրհեղեղին ժամանակ Նոյի ընկերներէն մին լինէի, անշուշտ թող չէի տար այն անխոհեմ նահապետին որ տուիծներու, վագրերու, յովազներու, արջերու և այլ ՀՐԱՄԱՆԱԿԱՐ ու անօգուտ կենդանեաց զոյգեր զընէր տապանին մէջ։

—Կընէի՞ք զայդ, հարցուց Բանանէլ։

—Կընէի։

—Շատ գէշ բան կ'ընէիք կենդանաբանական տեսակէտով։

—Բայց ո՞չ մարդկութեան տեսակէտով։

—Այնոցելի յանցանք, ըսաւ Բանանէլ. ընդհակառակն, ես կը պահէի ստնագազանները, մաշկոտաներն և այլ նախաջրհեղեղեան կենդանիներն, յորոց դժբաղդաբար զրկուած ենք այժմ...։

—Շատ սղէկ բրաւ Նոյ չպահելով զանոնք, ըսաւ հաղարապետը։

—Եւ ալ կ'ըսեմ թէ շատ գէշ բրաւ, պատասխանեց Բանանէլ, և գիտնոց մշնջենաւոր անիծանաց ենթարկեց զինք։

Բանանէլի և հաղարապետին ունկնդիրները չէին կրնար իրենց ծիծաղը բռնել՝ տեսնելով որ երկու բարեկամք կը վիճէին Նոյ նահապետին վրայ։ Հաղարապետն, որ կենացը էլ վիճած չէր երբէք մէկու մը հետ, իւր ամեն սիրաց հակառակ ամեն օր վէճի կը բռնուէր Բանանէլի հետ։ Պէտք է հաւատալ թէ գիտունը մասնաւորապէս կը գրգռէր զայն։

Կէնարվան, ըստ սովորութեան, միջամտելով՝ ըսաւ.

—Վայրի գազաններ զրկուած լինելնիս՝ թէ՛ ուսումնական և թէ՛ մարդկային տեսակէտով ցաւալի լինի կամ ոչ, այսօր պարտինք ընդունիլ անոնց բացակայութիւնը։ Բանանէլ չէր կրնար անոնց հանդիպելու յոյս ունենալ այս օդային անտառի մէջ։

—Ինչո՞ւ ոչ, պատասխանեց գիտնականը։

—Վայրի գազաններ ծառի մը վրայ, ըսաւ Թոմ Աւէթին։

—Եւ, անշուշտ։ Ամերիկեան վագրը, յովազն, երբոր հաղաուի որսորդներէ, ծառոց վրայ կ'ապաստանի։ Այդ կենդանիներէ մին, մեզ պէս յանկարծ ողողումէն բռնուելով, կրնայ կատարելապէս ապաստան փնտռած լինիլ այս ոմպսի ոստերուն մէջ։

—Վերջապէս զուբ չհանդիպեցաք, կարծեմ, բաւ հաղարապետն։

—Ո՛չ, պատասխանեց Բանանէլ, թէ և անտառին ամեն կողմն արշաւեցինք։ Ցաւալի է, վասն զի գեղեցիկ որսորդութիւն մը կ'ընէինք։ Ցովազն ամենի դիշակեր մ'է։ Թաթի մէկ հարուածով ձիու մը պարանոցը կ'ջրէ։ Երբոր մարդկային մսի համն առնու, փափաքանք կը փնտռէ զայն։ Ամենէն աւելի Հնդիկը կը սիրէ, յետոյ սեւամորթը, ապա խառնածինն և ի վերջոյ սպիտակամորթը։

—Շատ ուրախ եմ որ մեք չորրորդ կարգն ենք, պատասխանեց Մաք Նապա։

—Այդ կ'ապացուցանէ պարզապէս թէ դուք անհամ էք, ըսաւ Բանանէլ արհամարհոտ դէմքով մը։

(Շարունակելի)

—= 53 =—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՎԷՐՆ

ԿՊԱՆԹ ՆԱՒԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔԸ

ԳԼՈՒԽ ԻԴ.

ՈՒՐ ԹՌՉՆՈՑ ԿԵԱՆՔ ԿԸ ՎԱՐՆԷ

Այսպէս աւարտեցաւ այս խօսակցութիւն, որ այնչափ մեծ հետեւանք ունեցաւ ապագային մէջ։ Բովանդակապէս փոխեց ուղեւորաց բարոյական վիճակը։ Վէրբսթին ձեռք անցուցած էին զինեն այն բաւղին, որոյ մէջ մշանջենապէս մոլորած կը կարծէին գիրենք։ Նոր յոյս մը կը կանգնէր իրենց կործանեալ ծրագրաց աւերակներուն վրայ։ Կրնային աներկիւղ իրենց ետին թողուլ ամերիկեան ցամաքն, և իրենց բոլոր մտածութիւնն արդէն կը սլանար դէպ աւստրալեան երկիրը։ Տնէյտ շրջեանաբ վերադարձած ժամանակնին՝ յուսահատութիւն չպիտի տանէին հոն, և Տ.ին էլէնա և Մարի Կրանթ չպիտի ողբային Կրանթ նաւապետին անդարձ կորուստն։ Ուստի, մոռնալով իրենց վտանգալից վիճակն, ուրախանալ սկսան, և միակ ցաւ մ'ունէին, այն էր չիրնալ անմիջապէս չուել։

Իրիկուան ժամը չորսն էր. որոշեցին ճաշել վեցին։ Բանանէլ ուզեց չքեղ խնջոյք մը տօնել զայս բարենշան օր։ Եւ որովհետեւ իրենց համադամներուն ցանկը շատ համառօտ էր, առաջարկեց Ռոպէրթի որ երթայ որս ընէ «մօտակայ անտառին մէջ»։ Ռոպէրթ գրուատեց զայս գեղեցիկ գաղափար։ Առին Թաքաւի վառօդին տուփը, մարեցին ատրճանակները, մանր կապարով լցուցին, և ճանբայ ելան։

—Շատ մի՛ հեռանաք, ըսաւ ծանրութեամբ հաղարապետն երկու որսորդներուն։

Անոնց մեկնելէն յետոյ, Կէնարվան և Մաք Նապա դնացին ծառին վրայ փորուած նշանները զննելու, մինչ Ուիլսը և Միւլրսաի ալ խարոյին տարած ածուխները կը վառէին։

Կէնարվան, անհուն լճին երեսն իջնելով, նուազման որ և է նշան մը չտեսաւ։ Սակայն ջուրերն իրենց բարձրացման ծայրագոյն սահմանն հասած էին. բայց այն բուռն թափ, որով հարաւէն հիւսիս կը հոսէին, կ'ապացուցանէր թէ հաւասարակշռութիւնը դեռ հաստատուած չէր Արծանթինի դեռոց միջեւ։ Նուազելէ առաջ պէտք էր որ այդ լայն շեղակոյտ հաւասարահարթ մնար, ինչպէս ծովն՝ երբոր մակընթացութիւնը կ'աւարտի և տեղատուութիւնը կ'սկսի։ Ուստի ջրոց նուազումէ չէր կրնար յուսացուիլ քանի որ դէպի հիւսիս հոսէին նոյն հեղեղասաստ արագութեամբ։

Մինչ Կէնարվան և հաղարապետն այս զննութիւնները կ'ընէին, ծառին մէջ հրաշալինուց պայթիւնք կը լսուէին գրեթէ նոյնչափ շանդաղից ուրանութեան աղաղակներու հետ։ Ռոպէրթի սուր ձայնը նորբ գեղգեղներ կը խառնէր Բանանէլի բամբին հետ։ Կը թուէր թէ տղայութեան մրցում կ'ընէին։ Որսն յաջողապէս կ'սկսէր և խոհագործական հրաշալիք կը խոստանար։ Երբոր հաղարապետն և Կէնարվան խարոյկին քով վերադարձան, իրենց ուրախալցութիւնն յայտնեցին Ուիլսնի մէկ հանճարեղ գաղափարին համար։ Այդ քաջ նաւաստի, դերձանի մը ծայրը կապած գնտասեղով ձուկ որսալու զբաղած էր։ Քանի մ'երիտասարդական մանր ձկներ, որք «մոժարա» կը կոչուին և եսերլանի պէս փափուկ միս մ'ունին, իւր բանքային ծալքին մէջ կը կայուէին և ախորժահամ կերակուր մը կը խոստանային։

Նոյն միջոցին որսորդներն ալ վար կ'իջնէին ոմպսին կատարներէն։ Բանանէլ սեւ ծիծեռանց ձուներ կը բերէր խնամով, և ճնճղկաց չարոց մը, զորս յետոյ արտուսիկ անուամբ պիտի ներկայացնէր։ Ռոպէրթ ճարպիութեամբ քանի մը զոյգ «հիլդուերոյ» զարկած էր, մանր թռչուն կանչ ու դեղին, յոյժ ախորժահամ, որ շատ կը փնտռուի Մոնթէվիտէոյի վաճառանոցին մէջ։ Բանանէլ, որ հաւիթի եփելու յիսուն և մէկ եղանակ գիտէր, այս անգամ ծիծեռանց ձուերը սաք ոսխերի մէջ եփելու պարտաւորեցաւ։ Այսու ամենայնիւ ճաշն ոյլապան և համեղ եղաւ։ Ապուխտը, եփած ձուերը, խորոված ոսկեարները, ճնճղուկներն ու հիլդուերոյներն ա՛յնպիսի խնջոյք մը կազմեցին, որուն յիշատակն անկորնչելի է։

Խօսակցութիւնն յոյժ զուարթ եղաւ։ Ամենն ալ գովեցին զիանէլ իւր որսորդի և խոհարարի կրկին բարեմասնութեանցն համար։ Գիտնականը՝ ճշմարիտ արժանեաց վայելող հաճեստութեամբ մ'ընդունեց զայն գովեստներ։ Ցետոյ սկսաւ հետաքրքրաշարժ խորհրդածութիւններ ընել այն պատուական ոմպսին վրայ որ զինքը կը պատսպարէր իւր հովանւոյն տակ, և որուն արժան, ըստ իւր կարծեաց, անհուն խորութիւն ունէր։

—Որ զերթ և ես, աւելացուց կատակաբար, մեզ ստոյգ անտառի մը մէջ կը կարծէինք մեր որս ըրած միջոցին։ Պահ մը կարծեցի թէ պիտի կորսուէինք անոր մէջ։ Ճանաչս չէի կրնար գտնել. արեւը մարը կը մտնէր. ի զուր կը փնտռէի քալէրուս հետքը. նոմոսթիւնս անդիմաբար կ'զգացընէր ինքզինք։ Արդէն նեսմատուեր թաւուտք կը հնչէին ամեն կողմանց մռնչիւններով... այսինքն ոչ, գազաններ չկան, և շատ կը ցաւիմ։

—Ինչ կ'ըսէք. գազան չգտնուելուն վրայ կը ցաւիք։

—Այո՛, կը ցաւիմ։

—Սակայն երբոր կը վախցուի անոնց վայրագութենէն...

—Վայրագութիւն չկայ... գիտնական խօսելով, պատասխանեց Բանանէլ։

—Ա՜, Բանանէլ, ըսաւ հաղարապետը, չէք կրնար երբէք ընդունիլ տալ ինձ վայրի գազանաց օգտակարութիւն։ Ինչ բանի կրնան ծառայել։

—Հաղարապե՛տ, գոչեց Բանանէլ, դատակարգութիւններ, ընտանիքներ, սեռեր, տեսակներ կազմելու կը ծառայեն։

—Դեղեցի՛կ ծառայութիւն, որում բաւ

ւոքման համար ունէր ծրագրեր, զորս իւր պաշտօնակիցը յանդուգն և անդէպ կը համարէին, և որոց գործադրումն անհրաժեշտ կը թուէր իրեն։

ՊՈՍՆԱ–ՀԷՐՍԷԳ. 1879ի մարդահամարը ճիշդ արդիւնքներ տուած չլինելով, մայիս 4ին նոր մարդահամար պիտի կատարուի Պոսնիոյ և Հերսէգի գաւառաց մէջ։

ՀԱՅԻ ԻԿԵԴՐ. ԱՈՒԻԱ. Հայ վաճառականք մեծ դեր կը կատարեն Կեդրոնական մէջ։ Ռուս լրագրերու մէջ կը կարդանք թէ, Կասպից Ծովու եզերքէն սկսեալ, համայն Անդրկասպեան երկրին մէջ, Թիւրքմէնաց մէջ, մինչեւ Մերվ և Սարախս, գլխաւոր վաճառականութիւնն Հայոց ձեռքն է։ Մեծագոյն մասամբ Հայեր են նաև բանակին մատակարարները։ Մերվի հրամանատար Ալիխանոֆ գնդապետն, որոյ անունն յաճախ կը յիշուի Կեդր. Ասիոյ խնդրոյն առթիւ, Հայ վաճառականի մը շնորհիւ գնացած է Մերվ։ Նա Հայ վաճառականի մը գործակատարն էր, գէթ ըստ երեւութին։ Բայանի է թէ այն կողմեր ռուս կառավարութիւնը, «գործերը պատրաստելու համար», նախ վաճառականի դէմքով մարդիկ կը մուծանէ, որք դիմակը վար կ'առնուն երբ պատեհ ժամը գայ։ Ալիխանոֆի այսպէս բրաւ։ Հայ վաճառականի մը հետ գնաց Մերվի օվասիսը, պարզապէս առեւտրական նպատակաւ, և այն տեղ Մէհմէտ Ալի Խանն համոզեց ռուսական հովանաւորութիւն ընդունելու։ Այնպէս ալ եղաւ, և Մէհմէտ Ալի Խանի և ընկերաց խնդրագրոյն վրայ, «Վեհ. Զարին կառավարութիւնը բարեհաճեցաւ իւր հովանաւորութիւն շնորհել Մերվի», որ այսօր ռուսական գաւառ մ'է։ Ի վարձատրութիւն իւր ծառայութեան, Ալիխանոֆ ապա անուանեցաւ հրամանատար և կառավարիչ Մերվի։

ՌՈՒՍԻԱ. Նորագոյն լուրեր կը ծանուցանեն թէ մեծ գործունէութիւն կը տիրէ Ռուսիոյ համայն զինուորական պաշտօնարանաց մէջ։ Յօտէսա խրմբուած զօրքերն ամէն օր վարժութիւն կ'ընեն, ահագին մարտիցի մը շինութեան գիշեր և ցորեկ կ'աշխատուի ի Բէրշ, Սեւաստոպոլ և Նիքոլայէֆ շինուելու վրայ գտնուող զրահաւորներն ամրողջացնելու համար անդադար կ'աշխատուի, մինչ այլ և այլ կողմերէ կը ծանուցուի զօրախմբոց յաւելեալ ցրութիւնը դէպ ի Կաւկասիա։

—Ռուս կառավարութիւնը Ֆինլանտիոյ ծովեզերաց վրայ կը կազմակերպէ սրընթաց նաւախումբ մը, ֆինլանտացի ճարտար և փորձ նաւաստիներով, որ անգլիական վաճառաբարձ շրջենաւերն հալածելու և գրաւելու պաշտօն պիտի ունենայ պատերազմի ատեն։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ. Ի՞նչ ընթացք պիտի բռնէ Պարսկաստան, երբ իւր սահմանաց վրայ անգլոյ–ռուս պատերազմ մը ծագի։ Լուրերն հակասական են այս մասին։ Ըստ ոմանց, Թէհրանի կառավարութիւնը ռուս կառավարութեան արտօնութիւն տուեր է իւր հողէ անցունել Ասգապատ զրկուելի զօրքերն, օրպէս զի աւելի շուտով հասնին պատերազմի վայրն։ Բստ այլոց, Շահը 50,000 զօրք առաջարկեր է Անգլիոյ։ Ռուսական և անգլիական դիւանագիտութիւնք մեծ գործունէութիւն կը ցուցունեն այս միջոցիս ոչ միայն ի Կ. Պոլիս, ուր Անգլիա առժամանակեայ դեսպան մը կը զրկէ յատկապէս այս խնդրոյ համար, այլ նաեւ ի Թէհրան։

ԱԻՍՏՐԻԱ. Սպայ մը մահուամբ պատժուեցաւ ի Մորավիա։ Լոբգինսքի հարիւրապետը, մի քանի ամիս առաջ, ուզելով վրէժ լուծել իրեն տրուած պատժոյ մը համար, զոր անարդար կը համարեր, ըէվոլվըր մը պարկեց Սէտլմայեր գնդապետին՝ իւր հրամանատարի՝ վրայ, և թեթեւապէս վիրաւորեց զնա։ Գնդապետը, փոխանակ յանցաւորը ձերբակալել տալու, ի փախուստ դարձաւ, և նմա հետեւեցան հաղարապետ մը և հարիւրապետ մը, որք ականատես էին։ Ի-բենց երկչոտութեան համար, այս երեք սպայք բանակէն արտաքսեցան։ Լոբգինսքի, իւր գնդապետի վրայ կրակ ընելէ յետոյ, ինքնասպանութեան փորձ փորձից, ըէվոլվըրի երկու հարուածներ ուղղելով սրտին։ Ամիսներով անկողնոյ ծառայեց, մեծ դժուարութեամբ առողջացաւ, և այն ատեն զինուորական ատեանի մը առջեւ հանուեցաւ, որ ի մահ դատապարտեց զնա։

Լոբգինսքի անվեհեր կրից իւր պտիժ։ Հրացանի բռնուեցաւ։ Զօրս գնդակներ զարկին զինք գլխէն, և անմիջապէս մեռաւ։ Թէև զինուորականաց վրայ մահու պատժոյն գործադրումն հաղուադէպ չէ Աւստրիոյ մէջ, հասարակաց կարծիքն համակիր էր Լոբգինսքի, որուն չափազանց խստութեամբ քաւել տրուեցաւ իւր ոճիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՒ Տ. Տ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆ Ց'ԻԶՄԻՐ

Երէկ իրիկուն հետեւեալ հեռագիրն ստացանք մեր Իզմիրի Թղթակցէն։

ԻԶՄԻՐ, 12|24 ապրիլ, ուրբաթ.

«Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրն այսօր (ուրբաթ) կէս օրէն 3 ժամ առաջ հասաւ Իզմիր, աւստրիական էսքադրոնով։

«Ընդ առաջ գնացին ի շոգենաւն՝ Վսեմ. Էյրէֆ փաշա, Դեր. Մելքիսեդեկ Ս. Արքեպիսկոպոս Մուրատեան, Վսեմ. Ց. Սարգիսեան էֆէնտի, և Իզմիրի բոլոր Հայ երեւելիք։

«Ս. Պատրիարք Հայրը պաշտօնական նաւակով մը հանուեցաւ ծովափն, ուր բարեւ կոչած էր Իզմիրի ոստիկանութիւնն, և ուր եռանդագին «Կեցցէ՛»ներով ընդունեց զինք խուռն բազմութիւն մը։

«Ն. Սրբազնութիւն հանդիսապէս տարուեցաւ Իզմիրի Ս. Յակոբեանցոց եկեղեցին, ուր ընդունուեցաւ եկեղեցական մարմնոյն կողմէ, որ թափոր կազմած կը դիմաւորէր զինք։ Աղօթեց մեր փառաւոր ինքնակալին արեւշատութեան, իւր կայսրութեան բարգաւաճման և Հայ Ազգին բարօրութեան համար։

«Պաշտօնական մարմինք և ժողովուրդը շքեղ և ցնծագին ընդունելութիւն մ'ընին Ն Սրբազնութեան։

«Վաղը (այսօր, շաբաթ) կէս օրէն մէկ ժամ յետոյ կը մեկնի Իզմիրէ դէպ ի Կ. Պոլիս։

«Մանրամասնութիւնք նամակաւ։»

Դոհութեամբ կ'իմանամք թէ Կայսերական Բարեխնամ Կառավարութիւնը բարեհաճած է, ի պատիւ Նորընտիր Ս. Պատրիարք Հօր, շոգենաւ մը յատկացնել և Ազգ. պատրիարքարանի արամադրութեան ներքեւ դնել զայն։

Լոյսի բնակութեան ժէ-էֆէնտիներ շաբաթն այս իրիկուն ժամը 11ին միջոցները պիտի մեկնի Կ. Պոլսէն, տանելով Ս. Պատրիարք Հօր ընդառաջ երթալու համար արդէն հրաւիրակներն, որոց անունքը կը հրատարակենք ի ստորեւ։

Հետեւապէս, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը մարաքաղաքս կ'սպասուի յառաջիկայ երկուշաբթի առաւօտ, ժամը 2ին։ Հանդիսաւոր ընդունելութեանց կարգադիր ծանձնախումբն ամէն կանխահոգ միջոցներ ձեռք առած և նախապատրաստութիւններ տեսած է, Ն. Սրբազնութիւնն եէնիգափուի նաւամատոյցէն ընդունելով, սրժանավայել շքով և հանդիսիւ ի Պատրիարքարան առաջնորդելու համար։

ՅՈՒՑԱԿ

ՈՐՈՇԵԱԼ ՀՐԱՒԻՐԱԿԱՑ

Եէնէնջոյան Դռէն

Տէր Խորէն	Արքեպիսկ.	Նար-Պէյ
» Արիստակէս	Եպիսկ.	Դերձակեան
» Հմայեակ	»	Դիմաքսեան
» Յակոբ	Վարդ.	Ս. Փափազեան
» Եղիշէ	»	Այվազեան
» Յովսէփ	»	Այվազեան
» Դարեգին	»	Սրուանձտեանց
» Սուքիաս	Քահան.	Ստեփանեան
» Խորէն	»	Փէչիխանեան
» Դաւթիկ	»	Խանձեան
» Սահակ	»	Տ. Մարգսեան

Ազգային Ժողովոյ կողմանէ

Յովհաննէս	էֆէնտի	Թորոսեան
Կարապետ	»	Արվանեան
Մինաս	»	Զերազ
Կարապետ	»	Իւթիճեան
Ռէթէոս	»	Պէրպէրեան
Գառնիկ	»	Յովակիմեան
Յարութիւն	»	Մէրտէրտ-Գուլի
Ստեփան	»	Տամատեան
Համբարձում	»	Մագասլեան
Յակոբ	»	Արշակ
Մանուէլ	»	Պէշիրեան
Միհրան	»	Տէօքմէճեան

Ազգային Վարչութեան կողմանէ

Բարսեղ	էֆէնտի	Հալաճեան
Կարապետ	»	Քիւրքճիխանլեան
Յովհաննէս	»	Աղնաւորեան
Գրիգոր	»	Գրիգորեան
Միհրան	»	Զօպանեան
Մկրտիչ	»	Մէզպուրեան
Յակոբ	»	Գուրգէն
Տիրան	»	Բարաղամեան
Աւետիս	»	Հարենց
Պարսիկ	»	Կիւլպենկեան
Տիրան	»	Կիւմիւշիրեան
Միքրիչ	»	Մանուկեան

Պարբերական Պաշտօնեութեան կողմանէ

Աբրահամ	էֆէնտի	Թիւնեան
Կարապետ	»	Խաչատուրեան
Գառնիկ	»	Հարկեան
Ավետիսն	»	Արփիարեան

Արժ. Մկրեան Տ. Յովհաննէս աւագ քահանայի կողմէ յաղագս Պատրիարքարան հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ն. արժանապատուութիւն հինգշաբթի օրը Պաթումի հասեր և ուրբաթ առաւօտ ճանբայ ելեր է անտի։ Հետեւաբար Տ. Մկրեան Հայրն Տփղիս հասած է երեկ գիշեր։

Դարբէժէն Կաթողիկոսական ընտրութեան համար թեմական պատգամաւոր ընտրուած է Մատուր Խան Սէթխանեան։ Կարսէն ալ պատգամաւոր ընտրուած է բժիշկ Ղազարեան։

Երկու պատգամաւորք ալ ջերմ կուսակից են Խրիմեան Սրբազանի Կաթողիկոսացման։

Փարթուգալեան Մկրտիչ էֆէնտի այս առաւօտ մայրաքաղաքս հասաւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս աւուր թուրք լրագիրք պաշտօնապէս կը ծանուցանեն թէ Առեւարական Ա. գատարանի որոշմանց գործադիր ճիւղն քարտուղար Յովհաննէս էֆէնտի՝ Ոճրագատ ատենի օգնական անդամ անուաներ է։

Շուէտի Թագաւորին քանի մ'օրէ ի վեր փաբը ինչ անհանդիստ լինելով, նախընթաց օրը չկրցաւ կայսր պալատն երթալ, ըստ հրաւէրի Վ.Հ. Սուլթանին։ Եւ թէպէտ այժմ ապաքինած է, սակայն Ն. Վեհափառութիւնը քանի մ'օր դուրս չպիտի երթայ։

Լիսէէն իշխանն հինգշաբթի առաւօտ ձիով պտոյտ մ'ըրաւ մինչեւ Թարապիա, ընկերակցութեամբ Ահմէտ փաշայի և շուեդական դեսպանին դաւերը Օրիորդ ամէնհէսօֆի։ Ասդ անգլիական պանդոկին մէջ ճաշելէ յետոյ, զենդերը գնացին և անտի Բերա վերադարձան։

Իշխանն երեկոյին ներկայ գտնուեցաւ Լիւքրէձիա Պօրճիաի ներկայացման, ի նոր Թատրոն։

Իշխանն երեկ Պէյլերպէյի պալատն և Կէօք-Սույի կայսերական դղեակն այցելեց։

Կրսուի թէ նախարարաց խորհուրդն իւր վերջին նստին մէջ խորհրդակցեր է Ափրիկէի գործոց վերաբերեալ քանի մը պաշտօնագրոց վրայ՝ որք վերջերս Հասան Ֆէէմի փաշայի կողմէ հաղորդուած են Բ. Դրան, սակայն խորհրդակցութիւնք վերջնական որոշման մը յանգած չեն։

Մօտ ժամանակներս Հռոմի մէջ առողջապահական միջազգային խորհուրդ մը պիտի գումարի որ համաճարակ տխտերու ծառայումն արգիլող միջոցներ պիտի խորհի։ Բ. Դուռն հրաւիրուած լինելով իւր կողմէ ալ ներկայացուցիչ մը կարգել, պատասխաներ է, ըստ տեղեկութեանց Մ.Ռէյտէրի, թէ ինք հարկ մը չտեսներ այդ տեսակ գումարման մը։ Ա.Յ ֆինդիր է եթէ այդ ժողովը Կ. Պոլսոյ կամ Ա. լեքսանդրիոյ մէջ գումարի։

Արաբին գործոց նախարարի խորհրդական Ֆարիի պէյ՝ որ չարաքէ մ'իվեր ոտնացաւոր կը նեղուէր, ապաքինած է բոլորովին և այսօր իւր պաշտօնի գլուխը կանցնի։

Պուքրէշէն կը հեռագրեն թէ Օսմանեան դեսպան Սիւլէյման պէյ վերարին հիւանդացեր է։

Ֆրանսական դեսպան տը Նօալ մարքիզը նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով, այցելութիւն առաւ Բարձր. Մեծ–Եպարքոսին, և Արտաքին ու Ներքին գործոց նախարարներուն։

Արե երեան Բուռլիի ներքին գործոց տնօրէն Նաչօֆ էֆէնտի երէկ առաւօտ իւր հրաժեշտի օդեկոչները մատոյց Բարձր. Մեծ–Եպարքոսին և Եդեհէմ փաշային և այսօր կը մեկնի մայրաքաղաքէս, եթէ արտասովոր պատճառ մը չպատահի։

Բամենոֆ Կ. Պոլսոյ դրամատան տնօրէն Պ. Ֆէրնանտէզ Տիազ, ինչպէս և իսրայէլեան Միութեան քարտուղար Պ. Պլօք նախընթաց օրը Ֆէնէրի Պատրիարքարանն երթալով, ի դիմաց Հրաեայ հասարակութեան շնորհակալութիւն յայտնեցին առ Յովակիմ Պատրիարք որ չէր դադրած հարկ եղած յորդորք կարգալ ամենուրեք Գատրգիւղի ցաւալի դէպքին առթիւ Յուսնց զայրոյթէ հանդարտեցնելու համար։ Պատրիարքն յայտ սիրարիր կերպիւ ընդունեց զանոնք, յայտնելով թէ Պատրիարքարանը չէ դադրած երբէք իւր պարտքը կատարելէ, յուսաց և միւս ազգաց միւս բարեկամութեան և խաղաղութեան պահպանման համար։ Ն. Սրբազնութիւնն յարեց թէ այս բանիս մեծապէս նպաստած են միւս հասարակութեանց կրօնական գլուխներն ալ իրենց հաշտարար և խաղաղասիրական ընթացքով։

Պ. Պ. Ֆէրնանտէզ և Պլօք յայտնեցան թէ Գատրգիւղի Գատրիարքարան հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ն. արժանապատուութիւն հինգշաբթի օրը Պաթումի հասեր և ուրբաթ առաւօտ ճանբայ ելեր է անտի։ Հետեւաբար Տ. Մկրեան Հայրն Տփղիս հասած է երէկ գիշեր։

Դարբէժէն Կաթողիկոսական ընտրութեան համար թեմական պատգամաւոր ընտրուած է Մատուր Խան Սէթխանեան։ Կարսէն ալ պատգամաւոր ընտրուած է բժիշկ Ղազարեան։

Երկու պատգամաւորք ալ ջերմ կուսակից են Խրիմեան Սրբազանի Կաթողիկոսացման։

Փարթուգալեան Մկրտիչ էֆէնտի այս առաւօտ մայրաքաղաքս հասաւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս աւուր թուրք լրագիրք պաշտօնապէս կը ծանուցանեն թէ Առեւարական Ա. գատարանի որոշմանց գործադիր ճիւղն քարտուղար Յովհաննէս էֆէնտի՝ Ոճրագատ ատենի օգնական անդամ անուաներ է։

Շուէտի Թագաւորին քանի մ'օրէ ի վեր փաբը ինչ անհանդիստ լինելով, նախընթաց օրը չկրցաւ կայսր պալատն երթալ, ըստ հրաւէրի Վ.Հ. Սուլթանին։ Եւ թէպէտ այժմ ապաքինած է, սակայն Ն. Վեհափառութիւնը քանի մ'օր դուրս չպիտի երթայ։

Լիսէէն իշխանն հինգշաբթի առաւօտ ձիով պտոյտ մ'ըրաւ մինչեւ Թարապիա, ընկերակցութեամբ Ահմէտ փաշայի և շուեդական դեսպանին դաւերը Օրիորդ ամէնհէսօֆի։ Ասդ անգլիական պանդոկին մէջ ճաշելէ յետոյ, զենդերը գնացին և անտի Բերա վերադարձան։

Իշխանն երեկոյին ներկայ գտնուեցաւ Լիւքրէձիա Պօրճիաի ներկայացման, ի Նոր Թատրոն։

Իշխանն երեկ Պէյլերպէյի պալատն և Կէօք-Սույի կայսերական դղեակն այցելեց։

Կրսուի թէ նախարարաց խորհուրդն իւր վերջին նստին մէջ խորհրդակցեր է Ափրիկէի գործոց վերաբերեալ քանի մը պաշտօնագրոց վրայ՝ որք վերջերս Հասան Ֆէէմի փաշայի կողմէ հաղորդուած են Բ. Դրան, սակայն խորհրդակցութիւնք վերջնական որոշման մը յանգած չեն։

Մօտ ժամանակներս Հռոմի մէջ առողջապահական միջազգային խորհուրդ մը պիտի գումարի որ համաճարակ տխտերու ծառայումն արգիլող միջոցներ պիտի խորհի։ Բ. Դուռն հրաւիրուած լինելով իւր կողմէ ալ ներկայացուցիչ մը կարգել, պատասխաներ է, ըստ տեղեկութեանց Մ.Ռէյտէրի, թէ ինք հարկ մը չտեսներ այդ տեսակ գումարման մը։ Ա.Յ ֆինդիր է եթէ այդ ժողովը Կ. Պոլսոյ կամ Ա. լեքսանդրիոյ մէջ գումարի։

Արաբին գործոց նախարարի խորհրդական Ֆարիի պէյ՝ որ չարաքէ մ'իվեր ոտնացաւոր կը նեղուէր, ապաքինած է բոլորովին և այսօր իւր պաշտօնի գլուխը կանցնի։

Պուքրէշէն կը հեռագրեն թէ Օսմանեան դեսպան Սիւլէյման պէյ վերարին հիւանդացեր է։

Ֆրանսական դեսպան տը Նօալ մարքիզը նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով, այցելութիւն առաւ Բարձր. Մեծ–Եպարքոսին, և Արտաքին ու Ներքին գործոց նախարարներուն։

Արե երեան Բուռլիի ներքին գործոց տնօրէն Նաչօֆ էֆէնտի երէկ առաւօտ իւր հրաժեշտի օդեկոչները մատոյց Բարձր. Մեծ–Եպարքոսին և Եդեհէմ փաշային և այսօր կը մեկնի մայրաքաղաքէս, եթէ արտասովոր պատճառ մը չպատահի։

Բամենոֆ Կ. Պոլսոյ դրամատան տնօրէն Պ. Ֆէրնանտէզ Տիազ, ինչպէս և իսրայէլեան Միութեան քարտուղար Պ. Պլօք նախընթաց օրը Ֆէնէրի Պատրիարքարանն երթալով, ի դիմաց Հրաեայ հասարակութեան շնորհակալութիւն յայտնեցին առ Յովակիմ Պատրիարք որ չէր դադրած հարկ եղած յորդորք կարգալ ամենուրեք Գատրգիւղի ցաւալի դէպքին առթիւ Յուսնց զայրոյթէ հանդարտեցնելու համար։ Պատրիարքն յայտ սիրարիր կերպիւ ընդունեց զանոնք, յայտնելով թէ Պատրիարքարանը չէ դադրած երբէք իւր պարտքը կատարելէ, յուսաց և միւս ազգաց միւս բարեկամութեան և խաղաղութեան պահպանման համար։ Ն. Սրբազնութիւնն յարեց թէ այս բանիս մեծապէս նպաստած են միւս հասարակութեանց կրօնական գլուխներն ալ իրենց հաշտարար և խաղաղասիրական ընթացքով։

Պ. Պ. Ֆէրնանտէզ և Պլօք յայտարարութիւններէն և մեկնեցան կը-կին շնորհակալութիւն յայտնելով։

Ղալաթիոյ Պորսայի ժողովը իւր նախագահին հրաւիրանաց այսօր ի նիստ կը գումարի խորհելու համար թէ ի՞նչ միջոցներ ձեռք առնուլ հարկ է արգիլելու համար այն միջոցներ որք կը պատճառուին հրապարակին վրայ, Հաւասի գործակալութեան կողմէ ցբրուեալ անտոյդ հեռագրաց պատճառաւ, որք իրենց ծագման աղբիւրը չը նշանակելով, հարկ եղած ապահովութիւնը չեն ընծայեր եղեր։

Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակեալ պաշտօնական ազդ մը ինչ ինչ մանրամասնութիւններով կը հաստատէ շարժուս սկիզբը մեր առած այն լուրը թէ այսուհետեւ կարելի պիտի լինի անցագիր ստանալ Ղալաթիոյ մաքսատան մէջ հաստատեալ յատուկ դիւանէ մը, մինչդեռ ցարդ ոստիկանութեան Դունէն միայն կառնուէին անցագիրք։

Պաշտօնական ազդը կըսէ թէ ժողովգեան գիւրութիւն ընծայելու նը-պատակաւ երկու դիւանք հաստատուած են անցագրեր տալու և վաւերացնելու համար։ Առնցմէ մին հաստատուած է Ղալաթիոյ մաքսատան կից, Կարիէի էֆէնտիի գրասենեկին մէջ, և միւսն Իւսկիւտար, նաւամատոյցին մօտ, ոստիկանութեան պաշտօնատան մէջ։ Արդ, Ա. Բ. և Գ. շրջանակաց բնակիչք անցագիր ստանալու համար պարտին ըստ առաջնոյն ոստիկանութեան պաշտօնատան յատուկ դիւանին դիմել։ իսկ Ը. և Թ. և ԺԴ. շրջանակաց բնակիչք Իւսկիւտարի անցագրական դիւանին, Դ. Ե. Զ. Է. շրջանակաց բնակիչք Ղալաթիոյ դիւանին։

Ուղեւորք պարտին այդ դիւանաց ներկայացած ժամանակին, իրենց թաղին Իմամին կամ Մըխթարին կողմէ էֆէնտիպէ մը ունենալ ի ձեռին։

Փարիզի Ռէֆորմ Ֆէնէմէրը լրագրոյն վերջին թուոյն մէջ կը կարդանք։

Եւրոպացի արժետեարց Թողեալ օսմ. հասոյթք.ը լաւ վիճակի մէջ են։ 1300 տարւոյ երկրորդ վեցամսեայ (այսինքն 1884 սեպտեմբեր 13էն ց12 մարտ 1885) տեղեկագիրն՝ որ Հանրային Պարտուց Սընտուկի տնօրէնին կողմէ ներկայացաւ, 5324 ոսկւոյ առաւելութիւն մը ցոյց կուտայ նախորդ տարւոյ մինչեւոյն շրջանի հետ բաղդատմամբ, և 128,000 ոսկի՝ ամբողջ 1300 տարւոյ մէջ 1299 տարւոյ վրայ, այսինքն 2,500,000 ֆրանքի առաւելութիւն մը։ 1299 տարւոյ զուտ հասոյթն եղած էր 1,386,773 ֆրանք, իսկ 1300 տարւոյ հասոյթն 2,014,799 ֆրանք. բաց ասսի, ծախքերէն 2,000,000 ֆրանքի գումար մը զեղջուած է։

Հռոմ.յատարի կառավարիչ Ճէմիլ փաշա, որոյ համար Թարիգ գրած էր թէ Եէմէնի կառավարական մնաւոլին մէջ ի գործ դրուած գողութեանց պատճառաւ հարցաքննութեան պիտի ենթարկի, Թէրճէմանը Հաղբգամի ուղղեալ նամակաւ մը այդ լուրն հերքելէ յետոյ, կը յայտնէ թէ պատրաստ է ի հարկին պատասխանել իրեն ուղղեալ հարցմանց, թէեւ չյուսար որ Կ. Կառավարութիւնն այդպիսի պէտք մը դտայ իրեն պէս հաւատարիմ պաշտօնեի մը նկատմամբ։

Բերայի դատարանին հարցաքննութեան Սենեկի վերաբերեալ բաւական գործեր դիզուած մնացած լինելով, ոճրագատ ատենի քարտուղարներէն Շեվքեթ էֆէնտի, և վերաքննիչ, նախագատ և ոճրագատ ատեաններէն ևս մէկ մէկ քարտուղար յիշեալ դատարանը կը ղրկուին այդ գործոց կարգադրութեան համար։

Եւրոպական նախարարութեան կողմէ գաւառական իշխանութեանց ուղղեալ շրջաբերական մը կը պատուիրէ որ 1299 տարւոյ (տաճկաց) քաղաքային և զինուորական երամացուցէն մնացած թերհաշիւներն 1300 և 1301 տարւոյ հասոյթներով չվճարուին, այլ 1299ի կամ նախորդ տարիներու հաշուոյն գանձելի գումարներով։

Այս դիշեր Պէշիքթաշ Թրամվէյի դիծին վրայ, պահակատեղի դէմի քարուկիր մեծ փուռէն հրդեհ ծագելով, շէնքն ամբողջովին այրեցաւ։ Փռապանները երեքն վերեւի խուցին մէջ նստած լինելով, բոցերն արդէն պատած էին շէնքն, երբ արթնցան. խեղճերէն մին չկրցաւ ազատիլ և բոցակէզ եղաւ, իսկ միւս երկու բը թէպէտ ոտքերնին պատուհաններէն նետուելով ազատիլ, սակայն կիսամիս այրած և կիսամիս ջախջախուած վիճակի մէջ են և անոնց ալ կեանքն ազատելու յոյս չկայ։

Երէկ Գուղկունճուգի առջեւ ծովէն 70 տարեկան ծերունի Իսլամի մը դիակը գտնուեցաւ, զոր հասանքը բերած էր։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱՅԺՄՆՍ ՀԱՂԱՍ

Այս տարի

ՏԱԳՆԱՊՔ ԿԸ ԾԱՆՐԱՆԱՑ

Լոնտոն, 24 ապրիլ

Տեյլի Նիւ-ղ կ'ըսէ թէ, «Իրաց վիճակը ծանր է, բայց ո՛չ յուսահատական։ Խաղաղութեան պահպանման միակ յոյսն այժմ սա է թէ, ռուսոյ–ափղան սահմանագծոյն գծման համար աւելի ընդարձակ հիման մը վրայ համաձայնութիւն հնար լինի թերեւս։ Այս մասը բանակցութիւնք տեղի կունենան, Բէյնշտեհի տակաւ խնդրէն անկախաբար»։

Թայմս կ'ըսէ թէ, Անգլիա իւր դեսպանն ի Բեղրաստուրկ և Ռուսիա իւր դեսպանն ի Լոնտոնէ ետ կրնան կանչել. բայց եթէ այս դէպքը տեղի ունենայ, չի նշանակեր ի հարկէ թէ Անգլիա և Ռուսիա պատերազմի պիտի սկսին անմիջապէս։ Դեսպաններուն ետ կանչուիլը չէզոք տերութեանց համար ազդարարութիւն մը պիտի լինի ազդեցութիւն բանեցնելու Ռուսիոյ վրայ, եթէ կ'ուզեն առաջն առնուլ այնպիսի սխեմ պատերազմի մը, որոյ «ծանրութիւնը տիեզերական պիտի լինի», այսինքն՝ ուրիշ երկիրներու վրայ ևս պիտի կրնայ տարածիլ անգլոյ–ռուս պատերազմ։

Փարիզ, 24 ապրիլ

Կը հաստատեն թէ բանակցութիւնք վերսկսած են ռուսոյ–ափղան սահմանագիծի գծման համար։

Մինչդրութեան դրոյցք այժ կը գտնեն։

Աթէնք, 24 ապրիլ

Պ. Տէլիեանի յայտարարեց Թագաւորին թէ չէր կրնար ո եւ է որոշում առնուց խորհրդակցելու իւր քաղաքական բարեկամաց հետ որոց ամենքն ալ դաւառները կը գտնուին այժմ։

Մինչերկրակի Ֆրանսական նաւատորմը Քորֆու հասաւ։

ԳՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՒՈԱՆԱԿԱԳԻՐՈՅ

Ղալաթիա, 13 Ապրիլ

3 ամիս Լոնտոնայի վրայ պանքայի)	.....	111
3 » » » (վճռեալին)	.....	110 5/8
3 » Բարիզի » (պանքայի)	.....	22 82 1/2
» » (վճռեալին)	.....	22 90

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմանեան Քօնսոլիտ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց.	(Միաց. Դ. Սերի	16 32
Պօրսայեն գոցուելէն վերջը	»	16 33
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուելուս	»	16 37
Բարձրագոյն գին		16 37
Նուազագոյն »		16 35
Կէս օրին		16 35
Փոխառութիւն 1858)	Ա. Սերի	Ե. Ա. Ո. 27 20
» 1862)		
» 1860)		
» 1863)	Բ.	17
» 1872)		
» 1865)		
» 1869)	Գ.	16 35
» 1873)		

ԻՆՆԻՓԻԷ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ

Երէկ իրիկուս գոցուելուս	.....	67 5
Այս առաւօտ բացուելուս գ. կ.	.....	67 20
Կէս օրին	.....	67 20

ԲԱՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ոսրիէ Ֆէնէրալ	Գ. կ.	Ադգէլիէ.	3 7
Բանքի Ֆէնէրալ	» »	Օսմ. »	6 25
Պանք տը Գոնս	» »	» »	5 5
Ոսմ. Շու

Բեգրսպորկէն կը գրեն թէ Տոնակի յոյժ կարեւոր գիւղ մ'ըրած է։ 1834 ին Մաքկեան Թուրքիստանի մէջ արդէնան ջըրհորներ փորելու ժամանակ նոցա մէջէն տեսակ մը սպիտակ սեւ հող հանած է որ մինչեւ այժմ գտնուած նիթերէն աւելի ընտրին է դաշտերու բարւոք մշակման համար։ Այս առթիւ կատարուած փորձեր խիստ փայլուն արդիւնքներ արտադրած են։ Բաց ասոնք մինչեւ կը հարածէ դաշտերէն և կը ջնջէ մոլեան որ մինչեւ այժմ գիւղական տնտեսութեան մէջ ամենասարսափելի թշնամին եղած է, լափելով հարաւային բոլոր ցորենը։ Երկրաչափ Տոնակիի գտած հողն Բեգրսպորկ բերուելով ներկայացուեցաւ ազատ-տնտեսագիտական ընկերութեան ժողովին։ Այս հողէն Նաբիի հոտ կը բուրէ։ Նոցա ֆիզիկական եւ քիմիական յատկութիւնները քննելու համար Ս. Բեգրսպորկի համալսարանի հնաբանական թանգարանին յանձնուած է։

Կայսերական ազատ տնտեսագիտական ընկերութիւնն որոշած է խնդրել կառավարութենէն ճանչիները ցանքեցնելու և դաշտերն ուռոգելու օրինաց գործադրումը։ Այս խնդիրը յոյժ կենսական կը նկատուի Ռուսիոյ ներկայ դրութեան։ 1857 ին կառավարութիւնը նմանօրինակ ծրագիր մը յօրինեց, բայց անհետեւանք մնաց։ Նոր ծրագիրն կազմելու համար առանձին յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Բրոֆէսէօր Ֆ. Ն. Կորոլէնկ և քանի մ'ուրիշ գիտնականներէ։

Տարաղուշ և մնացեալ զանազան գործարանաց մէջ բանող անչափահաս գործաւորներու համար հաստատեալ օրինաց գործադրութեան հրամանը հրատարակեցաւ։ Սոյն օրինաց համար կարգուած տեսչութիւնը կազմուած է գլխաւոր վերատեսչէ մը և ինն վիճակային տեսուչներէ, որոցմէ իւրաքանչիւրը քանի մը նահանգներու վրայ պիտի հսկէ։ Գլխաւոր վերատեսուչը պարտաւոր է յաճախ այցելել վիճակները։ Վիճակային տեսուչներն և նոցա օգնականները գործարաններն լաւ քննելու համար երկու հաւասար մասերու բաժնուած են։ Իրաւունք ունին գիշեր ցերեկ միշտ հսկել գործարանաց վրայ եւ հարկ եղած միջոցին կրնան դիմել ոստիկանութեան միջամտութեան։ Տեսուչները պիտի հսկեն նոյնպէս գործարանաց մէջ գործաւորներու հոգատարութեանց մասին և պիտի քննեն նոցա դպրոցական ուսմանց եղանակը։ Գործարանաց դպրոցները հանրային կրթութեան նախարարութեան իշխանութեան կ'ենթարկին։

Հրատարակուած են նոյնպէս և այն օրէնքներն, որոնք անչափահաս գործաւորաց բաներու ժամանակավիճոցը կը սահմանեն։ 12 տարեկանէն վար եղողները իրրեւ գործաւոր չեն ընդունուիր։ 12-15 տարեկան եղողներն օրուան մէջ ութ ժամէն աւելի չպիտի քանին։

15 տարեկանէն վար եղողներուն արգիլեալ է գիշերները քանիլ գործարանաց մէջ։

Նովոյտ

Բարէգիա Վէրոմոյտ յոյժ տխուր ապագայ մը կը գուշակէ Ռուսաց անհատական-երկրագործական դրամատանց վարկին համար, որովհետեւ պետական-երկրագործական դրամատան հաստատումը մեծ հարուած է անհատական դրամատուներուն։

«Պետական-երկրագործական դրամատան հաստատմամբ, բոլոր անհատական դրամատանց գործողութիւնները կը դադրին եւ անոց մէջ գտնուած դրամներն վերադրչեալ դրամատունը պիտի փոխադրուին և այս քաւականի մեծ ու սպառնալի հարուած մ'է անհատական դրամատանց։ Սակայն այս տակաւին չարաց փոքրագոյնն է։ Խնդիրը հոն է որ այս նոր հաստատութիւնն կարող է դրամատանց գոյութեան եւս սպառնալ։ Նոր դրամատունը կարող է հարիւր միլիոններով փոխառութիւններ ընել, մինչդեռ մասնաւորաց դրամատունները հազիւ տասը միլիոններ կարող են։

«Թէեւ ճշմարիտ է որ եւրոպէական նախաբարութիւնը յայտարարած է թէ ինքն անհատական-երկրագործական դրամատունները ջնջելու ամենեւին մտադիր չէ եւ կը փափաքի որ այս վերջինները ծառայեն հանրութեան օգտին, սակայն յոյժ անոր մը-խիթարութիւն մ'է այս, ըստ որում մասնաւոր դրամատուներն ինչպէս ալ աշխատին հանրութեան օգտին ծառայել, չեն կարող վայելել այնոյսի հաւատարմութիւն և վստահութիւն զոր կարող է վայելել պետութիւնը։ այս պատճառաւ փոխառուն միշտ աւելի շահաւէտ կը գտնէ պետական դրամատունը երթալ և եթէ այս այսպէս է, ալ ո՞վ պիտի դիմէ մասնաւոր դրամատանց»։

ՀԱՑ ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ ՈՒՍՈՒՄԸ ԱՌՈՒՆՑ ԱՑԵՐՈՒԲԵՆԱԿԱՆ ԿԱՐԳԻ

ՎԱՆ, 10 մարտ

Սա մի կնճռալից հարց է, որի վրայ պարապեցին վերջին դարուս մեր նորագոյն մանկավարժներէն քանիներն։ Նոքա չնայելով որ ազգային ուսուցիչների մեծագոյն մասը կամ թէ իրանցից զատ մնացեալ ուսուցիչներ մի որ և իցէ օգտակար բարենորոգում չեն ուզեր, կամ թէ չեն կարող, անել ընթերցանութիւն ուսուցանելու այն հնագոյն եղանակին վրայ, զոր իբր ամենէ նուիրական նախապաշարում անաղարտ կը պահեն, խորապէս պարապեցին, և արդէն իբրեւ ճշմարիտ մանկավարժներ կամ բնութեան օրէնքին իսկական իմաստասիրողներ՝ վճռեցին թէ այբուբենական կարգի վրայ ընթերցանութեան ուսուցողութիւնը իսկապէս մեքենական է. վճիռը յաւ իմաստասիրուած էր, ուստի և չէր կըրնար խաբէական լինել։ Միայն սա ճշմարիտ է թէ նա կրնար իւր նորանշան երեւոյթով մեր ուսուցիչներէն մեծագոյն մասի վրայ խիստ ողբերգական մեղադրանքներ տեղալ, որոնցից միանգամ և եթ զերծ կենալ անհնարին էր իրանց համար։ Հարուածը ազդած էր ջիղերի վրայ, քրքիչներն բազմապատկուած էին, հրապարակների վրայ հնագոյն ուսուցողութեան Լուրջ իւր արժէքը կորուսանել կը սկսէր։ Հնութեան հետ հինցած ուսուցիչներ խիստ տագնապալիր ջղաձգումներով հետզհետէ ամոթալիր վայրկեաններ կ'անցնէին։ Բայց մի մասամբ եւ յանցանքը դրանց չէր, այլ նրանց որոնք լայն տարածելու կը դանդաղէին։ Անոնք որք լայն չեն ընդունիր, կը մեղադրուին միայն, իսկ անոնք որք լայն ունին և չեն բաշխեր, ծանրապէս կը կշտամբուին։

Նախապաշարումներ քիչ կամ շատ կենալով՝ ժողովրդային կեանքը կը կեղտոտեն։ միայն ուսուցչական նախապաշարումն է որ կը փճացնէ զայն։

Նցեալ տարի ի Տփխիս գումարեալ ուսուցչական ժողովը՝ ինչպէս յայտնի է ընթերցողներին, ի մէջ այլոց լսեց և ուշադրութեան առաւ յայտնի մանկավարժ Գ. Սեդրակ Մանդինեանցի կարեւոր և նորագոյն ծրագիրը, որ առանց այբուբենական կարգի սովորեցնել կը տրամադրէր հայերէն ընթերցանութիւնը։ Գրաստեղանի վրայ տեղ գրաւող այս հարց իւր նորանշան երեւոյթով թէպէտ մեծ մաս ուսուցիչների վրայ ապշութիւն և պաղարիւնութիւն ազդեց, որոնցից շատերն հակառակեցին ալ, սակայն անխալ լինելու վճիռը վաստկեց։

Մանկավարժութիւնը բոլոր ուսողութիւնների մէջ լինելով մի այնպիսի ուսողութիւն որ մանուկ աշակերտի հոգիին հետ կը խօսի հոգեբանօրէն, քանի որ անշաւ է Տաճկահայաստանի բոլոր հայ ուսումնարաններն, նոյն իսկ լուսաւորութեան Ամէնքն հաւատալով Կ. Պոլսին, մանուկ աշակերտը մեքենական բոլոր դասաւանդութիւնների ծանր լուծին ներքեւ իւր ճշմարիտ բանականութեան կէսը կը կորսնցնէ. թող Գ. Ս. Մանդինեանց փաստէ այս իրողութիւն։

Խնդիր է թէ, առանց այբուբենական կարգի հայ ընթերցանութիւն սովրեցնելը ճի՞շդ է թէ ոչ։ Ես որ ո՛չ աշակերտած եմ Գ. Ս. Մանդինեանցին և ո՛չ լսած նրա դասախօսութիւններ, թէպէտ կարդացած զանոնք պատեհ հանգամանքների մէջ, կը յայտնեմ թէ ոչ միայն հեշտ է այդ բան, այլ խիստ բնական։ Իմ բազմաժամանակեայ փորձեր և ոչ թէ յայտնի մանկավարժներն լոկ հետեւողութիւնս, զայս կը հաստատեն, որի մասին կը խոստանամ գրել յաջորդ նամակով։

Ս. ՋՈՎՆԱՆԵԱՆ

ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ

ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՂԷՇ, 11 Մարտ

Անցեալ տարեշրջանի վերջն, առևտրական գործով մը պատեհութիւն ունեցայ երթալ Սղերդ, Տիգրանակերտ, Բերիա և Այնթապ։

Շատ ա՛գամ տեսած էի Սղերդը, բայց կ'աշխատէի աճապարանօք մեկնիլ, զի հայերէն բարեւ առնող Հայ մը չէի տեսներ անդ։ այս անգամ թէ՛ երթալուս թէ՛ վերադարձիս մի շաբաթ մնացի և չէի ուզեր մեկնիլ անկէ, զի շնորհիւ Հայոց Միացեալ փրկաւէտ ընկերութեան, ո՛չ միայն վարժարանի աշակերտներն այլ և Ծողոց մեծ մասը հայերէն մաքուր աշխարհաբար լեզուն կը խօսէին, թող որ արդէն վարժարանը նախանձելի բարեկարգութեամբ կը յառաջադիմէ իւր չրջակայ գիւղական վարժարաններով, որուն համար ի սրտէ խորին շնորհակալութիւնս կը յայտնեմ հրապարակաւ յիշեալ ազգօգուտ ընկերութեան։

Տիգրանակերտ, այն պատուական ու պատմական քաղաքն՝ որոյ ներկայ վիճակին վրայ կարելի չէ որ մի զգայուն սիրտ անցնի առանց զգածուելու, ո՛չ առաջնորդ, ո՛չ քահանայ, ո՛չ սահմանադրական ժողովներ, ո՛չ վարժարան, միով բանիւ և ո՛չ մի մխիթարութեան արժանի գործ ունի, բաց ի Աղբատանեամ ընկերութենէն որ 4-5 հազար լիրայի կարողութեան շահովն աղքատներուն ապուր կ'եփէ և կը բաշխէ բան մը որ աւելի ծոյլերու քաջալերիչ է և ոչ այլ ինչ։ Տիգրանակերտի նման հարուստ, վաճառաշահ, բազմահայ քաղաքի մը ապագայ սերունդը տգիտութենէ ազատելու համար միթէ չ'արժէր որ բարձրաստիճան ազգեցիկ եկեղեցական մը միջոց մը այցելէ, և այդ ահագին գումարը կրթական գործին յատկացնէ։ Հարուստ և պատուոյ ժողովուրդ մ'են Տիգրանակերտի Հայերը, միայն անշահասէր և բարձրատիճան եկեղեցականի մը պէտք ունին։ Կեդր. Վարչութիւնը պարտական կը մնայ եթէ զայս ի գործ չդնէ շուտով։ Անցեալները մը-տագիր էին Հայոց Միացեալ ընկերութեանց յանձնել իրենց վարժարանները մասնաւոր պայմաններով, բայց չյաջողեցան, զի ընկերութեան ընդհանուր անուշն արտաքոյ կարգի զբաղումներ ունենալով չկրցաւ ընդ երկայն սպասել անդ, որպէս զի համաձայնութիւն մը գոյանար։ բնականաբար այսպիսի կարեւոր գործերու կարգադրութիւնն օրերու և նիստերու կը կարօտի՝ խնդիրը լաւ մը ծեծելու և լուսաբանելու համար։ Տիգրանակերտի տխուր և անկերպարան վիճակին վրայ Կեդր. Վարչութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք։

Բերիա արդէն զեղխութեան քաղաք մ'է և Հայք սակաւաթիւ։ Իրենց թուոյն համապատասխանող դպրոց մը ունին. անդ՝ ինչպէս առաջ է տուրեան՝ նոյնպէս առաջ է խաբէութիւնն և անանկութիւնն։

Այնթապ՝ ուր Սղերդի նման թըրքախօս էին դեռ մի քանի տարիներ առաջ, անտարբեր կրթական գործին, թէեւ բազմահայ, հարուստ և վաճառաշահ քաղաք մ'է։ Այժմ բոլորովին փոխուած տեսայ, և Տիգրանակերտի մէջ անցուցած տխուր ժամերն ուրախութեան փոխուեցան, զի տեսայ անդ Վարդանանց, Ատենական, Հայկազեան, Արամեան և իգական սեռին Պարզասիրաց ընկերութիւններ՝ որոց ամենուն ալ նպատակն է ճշմարիտ դաստիարակութեամբ կրթել իրենց երկու սեռէ փափկասուն և ուսումնատենչ մանուկներն, և ամենքն ալ իրենց նպատակը գործադրած են, զի ունին գատ գատ ծաղկոցներ, նախակրթարաններ և ուսումնարան, ամենէն բարձրագոյն վարժարանն է Վարդանանց ընկերութեան վարժարանն, 75 աշակերտ կայ և 9 դասատու։ Տնօրէն դասատուն է Վահան էֆ. Քիւրքճեան ազնիւ և եռանդուն երիտասարդն՝ որոյ անձնուէր աշխատութեան շնորհիւ այդ վարժարանն իւրաքդրօշակ պարզած է Ամերիկեան Գոլէճի վրայ, որոյ ազգավնաս ուղղութիւնն արդէն յայտնի է ամենուն, թէեւ կը գտնուին տակաւին միամիտ հայեր որք հեռաւոր տեղերէ իրենց զաւակները կ'ուղարկեն անդ տարեկան 20-30 ոսկի վճարելով, առանց բարոյական և ուսումնական վիճակին վրայ տեղեկութիւն մ'ունենալու։

Այնթապի հայ երեւելեաց մէջ նշանաւոր է Մեծ. Նազարէթեան Նիկողոս էֆէնտին իւր նիթապէս և բարոյապէս ազգօգուտ գործերով, և Այնթապցիք պարտական են նորա Նիկողոս էֆէնտի եթէ ոչ Այնթապէն դուրս դէթ Այնթապի համար Սանասարեանց մը, Զարիֆի մ'է։ Նիկողոս էֆ. 8-10 հազար լիրայի պանդոկ մը շինելով Այնթապի ազգային վարժարանաց յատկացուց որ անմահ կարուած մ'է։ Նիկողոս էֆ. հիմնադիրն եղաւ այն փառաւոր Ս. Եկեղեցւոյն՝ որ դեռ հինգ տարիէն հազիւ կ'աւարտի, որպ համար բաց ի նիւթական օգնութիւններէն ամեն օր շաբաթուան իրր ճարտարապետ շինութեան ներկայ կը գտնուի հրահանգելով և քաջալերելով զաշխատաւորս և նորանոր արդիւնքներ կը հայթայթէ վասն կատարելագործման։ Նիկողոս էֆ. իրր Ռուսմն. խորհուրդ, իրր հոգաբարձու լիազօր պաշտպան է վարժարանաց և պաշտօնէից։ Ոչ նուազ գովութեան արժանի է Գարուստ էֆ. Ղազարեան՝ որ հինգ տարի է իւր տարեկան 4000 ղրշ. կը նուիրէ Այնթապի կրթական գործին՝ աղքատ ուսանողաց համար, որպէս զի վարժարանի տարեկան պիւտճէն հաւասարութեան մէջ մնալով յառաջադիմեն։ Միթէ չկա՞ն Տիգրանակերտ, Վան, Բաղէշ, Մուշ և այլուր ասոնց նման անձինք։

Յ. Բ.

ԶՕՐԱՎԱՐ ԿՐԱՆԹ

ՆԻՒ-ԵՕՐՔ, ապրիլ 3

Ինչպէս կենաց ամեն կարգի, արհեստի և պաշտօնի զբաղմանց մէջ, գործունէութիւն, չափաւորութիւն և անդործութիւն փոփոխակի իրենց միջոցները կ'ունենան, նոյնպէս և լրագրէտ ոգի երեք պատեհութեանց ենթակայ են։ Նիւ-Եօրքի լրագրքը այնչափ մեծ են որ առ նուազն չորս ժամ կ'առնէ, բացի ազդարարութիւններէն, մրնացեալ ընթերցման նիւթերը (բ'ոնակ մաթը) կարդալու։ Երբեմն լուր մատակարարող նիւթեր այնչափ նուազ կը փիրն որ՝ ընթերցողը կը զարմանայ թէ հետեւեալ օրը ինչով պիտի լեցուին այս վեց կամ ութ երեսները։ Այսպիսի պարագայից մէջ լրագրաց թղթակիցներ ամբողջ օրը քաղաքին ամեն կողմը շրջելով իրենց աչքեալ ականջ հետ ունեցած խօսակցութիւնները կը հրատարակեն։ Այս խօսակցութիւնքը տեղի կ'ունենան ժողովրդեան ծանօթ անձանց հետ հասարակային նիւթոց վրայ, օրինակի համար երկաթուղեաց, եկեղեցեաց, գործոց հանդարտութեան եւ։ Բայց այս միջոցիս լրագրքը չուարած են թէ՝ ոչ լուրը «զանց առնեն», երկրորդ՝ թէ՝ ոչ լուրը իրենց լրագրոյն ճակատը դնեն։ Օրինակի համար, նոր նախագահին ըրած ընտրութիւնները, որք ժողովրդեան համար կենսական խնդիրներ են, թէ՝ Եւրոպայէն առնուած լուրերը Ռուս-Թրքական կնճռոտ խնդրոյն վերաբերող, թէ՝ Զօր. Կրանթի հիւանդութեան վերաբերող լուրեր, որք այժմ ամբողջ Միացեալ-Նահանգաց ժողովրդեան և անշուշտ մասամբ Եւրոպացւոց եւս խօսակցութեան առարկայ են։ Թէեւ քիչ մը ստեղծ ի վեր Զօր. Կրանթի հիւանդութեան վերաբերեալ տեղեկութիւնք երկրորդ երեսին վրայ կը տպագրուէին, բայց քանի օրերէ ի վեր առաջին երեսին ճակատը կը գրուին և ամբողջ կէս երես և երբեմն ալ աւելի տեղ կը գրաւեն։ Ինչպէս ընթերցողը կը յիշեն, Կրանթ և Ուօրտ գրամատունը սնանկացաւ այնպէսի բացով մը որ 3 % միայն կրնար վճարել իւր պահանջատերաց։ Բաղումք ի սոցանէ, Զօր. Կրանթի անուանն վստահելով այդ տանը հետ գործ կ'ընէին, և որով սընանկութեան մեծ պատասխանատուութիւնը անոր վրայ մնաց։ Ցայսմիկ է թէ Զօր. Կրանթի նման մեծահռչակ անձ մը ո՞րչափ վիշտ կ'զգայ երբ տեսնէ թէ իւր ունեցած հարստութեան հետ ի միասին (որուն մէջ են նաեւ իրեն այլեւայլ կայսրներէ և այլազգէ եղած նուէրները զորս Գ. Վանդերպիլթ իւր պահանջքին տեղ վար դրաւ), իւր համբաւն ու պատիւն եւս կորաւ, ըստ որում իւր հակառակորդ լրագրքը մեծ պատեհութիւն ունեցան մինչեւ իսկ գինքը քշոտ կոչելու։ Եւ ինք լաւ գիտէ թէ երբ տասը ա՛ձերէ բաղկացեալ ժողովի մը խօսակցութեանը ունկընդրէ, պիտի տեսնէ թէ գոնէ անոնցմէ մին բարձրաձայն կ'աղաղակէ։ «Ահ, թող տուր դա գողը, խեղճ որբեւայրեալ դրամները կոխողը անցուց, քանի մը արիւններու հետ ընկեր ըլլալով»։ Ահա այս գիտակցութիւնն է որ զինքը մահուան դուռը բերած է այսօր, ուր թէեւ հակառակ բժշկաց զայրկենական ակնկալութեան չարթէ մը ի վեր թէեւ գերմարդկային ճիգերով չի մեռներ, վերջապէս անկասելի պիտի լինի գիմադրել մահուան անագորոյն ճիրաններուն։

Թէեւ ժողովրդեան ցաւակցութիւնն գրեթէ ընդհանուր է և լրագիրք այսպէս լուր կուտան, սակայն յայտնի կը տեսնուի թէ նախագահ Կարֆիլտ Կիթօէն ընդունած բիւրաւոր գրերով մը մահուան անկողնոյն վրայ պառկած միջոցին, ընդհանուր ժողովրդեան ի սրտէ զգացած ցաւոց արտայայտութիւնքը չի կայ այժմ Զօր. Կրանթի համար, որ ոչ միայն իւր կրկին նախագահութեամբ, այլ եւ իւր դերեւաց ազատութեան պատերազմին մէջ վերջին յաղթութիւնը տանող զօրավար իրաւամբ ընդհանուր ժողովրդեան սիրելի հանդիսացած էր, եւ որով խոր սուգ պիտի մահուան համակէր ամբողջ ազգը։ Սակայն եւ այնպէս եւսկրին ամեն կողմերէն ցաւակցական հեռագիրք կը տեղան իրեն վրայ, և կրօնական ամեն ժողովներու մէջ աղօթքներ կը մատուցանեն վասն բժշկութեան նորա։ Զօրավարին հիւանդութիւնը շատ զարհուրելի տխուր մ'էր։ Շատ քիչ անգամ անոյշ մէջ կը ննջէ, մնացեալ մասը անմոռի մը վրայ նստած կ'անցուցնէ և երբեմն սոյնչափ լաւ կ'զգայ ինքզինք որ ուրիշ սենեակ մը կերթայ, թէեւ այսօր երբ երթալ ուզեց, արգիլուեցաւ իրեն։ Երբ այսքան լաւ կ'զգայ, յանկարծ իւր հեղինակած գրքին վրայ կ'աշխատի, որ դեռ հրատարակուած չէ, այլ գրեթէ ամբողջացած է։ գիտնալով որ իւր մահը շատ մերձ է, կը փափաքի այս գործը վերջացնել մահուանէ առաջ։ Ամեն կողմ իւր մահուան պատրաստութիւնները կը կարգադրուին թէ՝ ժողովրդեան և թէ՝ տերութեան ժողովներու կողմէ և ինք հետեւեալ օր կ'ելնէ սենեակին մէջ կը շրջի, ժամ մը յետոյ ցաւ մը կուգայ վրան, որ ատեն կը կոչէ իւր ընտանիքը շուրջը վերջին բարեւն տալու նոցա, և բժշկիք կրսեն թէ մէկ կամ երկու ժամէն աւելի ա՛կարելի է որ ապրի։

Բայց երկաթեայ կազմութիւն ունեցող զօրավարը (որպէս այժմ կը կոչեն զինքը) իւր կանքը կը հաւաքէ և անգամ մ'ալ մահուան կը յաղթէ։ Այս բան պատասխեցաւ քանի անգամներ, եւ իւր խեղճ ընտանեաց անդամք մ'նուանդ իւր կիներ, այ՛ չարի յոյնած է որ օգնականներով իւր ամուսնոյն սենեակը կը բերուի ու դուրս կ'տարուի երբ նա լաւանայ։ Իւր սիրելի քառոտիչը միշտ բռնիլ է եւ երբ քանի մը ժամ դուրս ելնէ, յանկարծ լուր կը դրկէ զօրավարը որ դայ զինքը տեսնէ։ Երկկ եւեկոյ բժշկք վերջին խօսքը արտասանեցին թէ անկարելի է որ մինչ վաղ առաւօտ ապրի, այլ նա այսօր եւս ամբողջ օրը ապրեցաւ, թէեւ օր ըստ օրէ տկարանալու վրայ է և վերջապէս ապահով է ըսել թէ առանց նախախնամութեան ընդմիջման, դեռ նամակս Պոլիս չի հասած լինքը վախճանած պիտի ըլլայ։ Լրագրքը անշուշտ սեւ չրջանակներու մէջ պիտի հրատարակուին, սակայն Կարթ դրի մահուան միջոցին եղածին նման ամեն չէնք սուգի մտնելու չէ։ Ինչպէս թերեւս ընթերցողք կը յիշեն, այն ատեն վաճառական մը երկրին մէջ գտնուած սեւ թաթերը ամբողջ գընեց, եւ Կարթ դրի մեռած օրը իւր ուզած գնովը վաճառելով մի իսնատէր մ'եղաւ, սակայն այժմ այսպէս բան մը ընող չի կայ դեռ։ Կրանթ և Ուօրտ դրամատան տնօրէնն որ սնանկութեան օրէն ի վեր բանտն է, այժմ այդ ընկերութեան դէմ տերութեան բացած դատին տեսնուելու միջոցն ըլլալով, ամեն օր կը տարուի և քանի որ առաջ դատաւորք և փաստաբանք Զօր. Կրանթի տունն երթալ վ ըստ իւր խնդրանաց, նորա եւս վիճակութիւնն տին, որ գրեթէ երկու ժամ տեւեց եւ այդ միջոցին զօրավարը թէեւ պատաքուստ յուզման նըշան մը չի ցցուց, նորքապէս չատ յուզեցաւ որպէս այժմ բժշկը կը յայտնեն և կ'ըսեն թէ տալ մ'էր նոյն օրը այդ հարցաքննութիւնը կատարելը։ Թերեւս ելնին։ Իւր պատասխաններէն կը տեսնուի թէ չատ բարկացած է իւր ընկերներուն դէմ, որք արդարեւ պատճառ եղան զօրավարին այս ամեն ճախողութեանց, և իրաւամբ լրագիրք սրիկաներ կը կոչեն զայնս։ Բայց զօրավարին յանցանքը հոս ըլլալ կը թուի։ Ինքը կ'ըսէ թէ «չէի առաջուց ճանչնար իմ ընկերները» եւ սակայն նոցա հետ գործակցելով միլիոնները քանակութեամբ ընած գործը նոցա յանձներ էր, հրամայելով որ եթէ իւր անուան գործածութիւնը գործին աւելի փայլ մը կուտար, գործածեն զայն։ Արդարեւ նոքա դեռ երիտասարդ անձերէին իրեն հետ ընկեր ըլլալու և կամ որ և է կերպով նոցա հետ մտերմական կապցութիւններ ունենալու համար։

ՀԱՑԳ.

ՄԱՍԻՍ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ապրիլ 13

ԱԶԳԱՅԻՆ. Փոլոնիա Կոլոպոլոյ հայ վաճառականաց, — Իսդոռովիչ-Կորսակովիչ յայտարարութեան առթիւ։ Գ. Տ.

ԳՐԱԿԱՆ. Ինքնաքոյս ծաղիկներ։ Տ. ՓԻՐՈՒՄԵԱՆՑ

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ. Կիլեօ՝ ոը Հոմոլոյ և Շարլի Տիեռ։ ՕՐ***

ՆԿԱՐԱԳՐԱԿԱՆ. Կրնական պարտմանդ խուլ համբերու համար։ ԵԱՆԷԻՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ. Ցաւագի զանազան արարողութեանց։ ՀԱՍԿԱՔԱՂ

ԲԱՂՈՒԱՆ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԼՐՈՑ. Արարատ, Ներկէն, Ազգայն։

Վ.Լ.Պ. ՍԻՄՈՆԻ ԵՒ ՄԱՐԻ (ԿԶԱՎԻԼ ՏԸ ՄՈՆԹԻ ԷՆ) Թարգմ. — Մ. ՀՈՊԱՆԵԱՆ

ԲԱԶՄԱՎԷՊ

ՀԱՆԴԻՍԱՐԱՆ

Այս օրերս հրատարակեցաւ ԲԱԶՄԱՎԷՊ Հանդիսարանի ներկայ տարւոյ եռամսեայ առաջին պրակն, որ հայկական, բարոյական, բանասիրական և աստեղաբանական մասերու բաժնուած՝ կը պարունակէ իւրաքանչիւր ճիւղին վերաբերեալ զանազան դեղեցիկ հեղինակութիւններ և թարգմանութիւններ։ Այս պատուական հանդէս կը պարունակէ նաեւ եօթն բնտիր լուսանկարներ որք պատմական վայրեր կը ներկայացնեն, ինչպէս նաեւ ուրիշ չորս պատկերներ։

ԲԱԶՄԱՎԷՊ հանդիսարանը կը հրատարակուի մարտ, յունիս և սեպտեմբեր ամսոց մէջ։

Ընկերագրութեան քաղաքներն են, Կ. Պոլիս Սեդրոս խան, և Վենետիկ, Վանք Մխիթարեանց, Ս. Ղազար։ Տարեկան գինն է 10 ֆրանք։ Իւրաքանչիւր Պրակի գինն է 3 ֆրանք։

ՅԱՆԿ ՆԻՒԹՈՑ

ՀԱՆԴԻՍ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ճ Նապոլիտանական նկատողութիւնք։ — Մրէ։

Տաղ Գարնան (Աւետիք Պատրիարքի)։

Տեսութիւն Մարիամեան աւանդութեան բոս Մոսկոյի Խորենացւոյ։

Ցիշատակարան տպարարութեանց ճանապարհին Յայրարատ։ — Դ. Մարդասիրեան։

Ուսուցանողութիւն առ Տիրամայրն Հայոց ի Կաստելլ Գոմոլեան։

Անդրանիկ հայ ոգեղարթեանց։ — Մարարիրոսեան Ս. Հոխոխիանց։

Քերդուածք Ղուն'ի։ նոս Երգչի Կարնեցւոյ։

ՀԱՆԴԻՍ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

Նենաց եւ մանուկ խնդիր՝ յատենի օրինաց և արդ արութեան։

Մանկավարժի մը խորհրդածութիւնք։ — Ժամանակն և պատանիք։ — Պարտք աշխատութեան։

ՀԱՆԴԻՍ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Ոգեղրդութիւնք Սիդրոնիոսի Հոչիոսի։ — Ա. Ընթացք մարդկային կենաց։

Խարէութիւն։

Ծաղրաքաղ յօտարազգի մատենագրաց։ — Նկարագիր օձի։ (Տրլ (լ)։

Մանրավէպք։ — Մահտիի նախորդ մը։ — Փոքրիկն Իւնէ։ —Խաչելու պատարագի բժիշկ մը։

Մեծանուն վախճանեալք յամին 1884։

Երգ ի զարթնումն ի քնոյ։

ՀԱՆԴԻՍ ԱՇԽՈՒՀԱԳՐԱԿԱՆ

Ուղեւորութիւն ի Պոմպէյ Հնդկաց

Մէջի Մայր Եկեղեցին։

Հատուածն Բանանայի պարանոցին։

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

Արժ. Տ. Սահակ Ծ. Վարդապետ Աղջամպէկեան կը ծանուցանէ մեզ թէ՝ Թօփգապուի հրաժարեալ երեսփոխան Տոքթ. Հիւսքեա պէյէնտան էֆէնտիի տեղ նոր երեսփոխանի մ'ընտրութիւն պիտի կատարուի վաղը, կիրակի, ժամ 6ին, թաղին Եկեղեցւոյն մէջ։ Ընտրողական ժողովն ընտրելոց հետեւեալ եռապատիկ ցանկը պատրաստած է ի դիրութիւն ընտրողաց,

Տոքթ. Ց. Թիրեմտեան էֆէնտի

Գրիգոր Շամանեան »

Երեւուսմ Փափազեան »

ԱԶԳ. — Գումարուի դրսի Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդ կը խնդրէ մեզի ծանուցանել թէ՝ կէտիկ փաշայի քարոզիչ Արժ. Տ. Կարապետ Ծ. Վարդապետ Բաղրատունի հանդերձալ է Ս. Պատարագ մատուցանել վաղն, ի Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ։

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻՄԱՑՈՒՆ

Էվգաֆը Հիմայուն վարիատէը ուսումնէ իտարէսի Մահիլաթ չիւպէսինտէ պէհեր կիւն միւզայէտէլերի իճրա օլունմագտա օրան ամիսիզդիքը մահիլաթին մուայէն օրան 4 հաֆիթա միւտտէթը իլանընտան իւչունճի հաֆիթասը օրան իչու

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
307 միլիոն ֆրանք

ԼԱՆԻՒԵՈՐՔ

Ապահովագրեալք միայն տէր են երաշխաւորեալ դրամագլխոյն և ընկերութեան բոլոր շահերու

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՏՆՕՐԷՆ
Ա. Հ. ՍՔԼԷՑԻ
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ԿԱԼԱԹԱ, ՀԱԼԱՖՅԵԱՆ ԽԱՆ

գաղընտա չէյլա Մէհմէտ Ալթալ էֆ. վագֆընտան թէրպիէն 114 մէթրօ պիր գրեթա մէնզիլ արսանը. 308։

• • 23 • • 38 • — Ուզուն չարշըտա Սաամն վիրանը սանի մահալլէսինտէ Քիլիսխանը տէրուն.ինտէ բիրի Մէհմէտ բաշա վագֆընտան թէրպիէն 38 մէթրօ արսատա շէհրի 40 ղրշ. քիրալը քեարիկը պիր պապ օտանըն նըսֆ հիսէսի։ 2331։

• • 15 • • 20000 • —Գալրճատա Ֆըտըքա ալթը նամ մահալտէ չէյլա Սթամի էֆ. վագֆընտան թէրպիէն 114 մէթրօ արսատա 3 օտա վէ 1 սուֆա վէ 1 դուլյա վէ 250 մէթրօ պաղչէյի միւշթէմիլ ալանչակ պիր պապ մէնզիլ. 38։

• • 1,3,5 • • 2800 • —Մահմուտ բաշատա Սուրուրի մահալլէսինտէ Մոլա թաքը սօգաղընտա Ճըղալիզատէ Բիւսթէմ բաշա վագֆընտան թէրպիէն 266 մէթրօ արսատա տէրուենինտէ 2 դուլյա վէ իքի մահկէնի միւշթէմիլ պիր գրեթա մէնզիլ արսաներն 27 հիսէսէն 3 հիսէսի մահլիւլտէն վէ դուսուր հիսէլէր տախի հիսէի մահլիւլ իլէ պէրապէր հիսէստարը թարափընտան ֆիրուխթ օրունճաղը։

• • 4,6,8 • • 25000 —Գաբանը տագիզ դուբպինտէ Եարաճը Գարա Մէհմէտ պէյ մահալլէսինտէ Հիսար ալթը սօգաղընտա Սուլթան Մէհմէտ խան միւշադամընտան գուլէի ղէմին վաղ ֆընտան թէրպիէն 60 մէթրօ արսատա ֆէվգինտէ 4 օտայը միւշթէմիլ շէհրի 220 ղրշ քիրալը նիմ քեարիկը 2 պապ տիւքքեան ֆէվգինտէ օտալարը պիր գրեթա թէմէտիւք իլէ 45 ղրշա մահալինին 3 ռուպ հիսսէսիլէ տիւէր պիր գրեթա թէմէտիւք իլէ մահալինին 28 ղրշա մահալինին տիթիւնիա օլուսլ, որ սուրէթմէ տիւքքեանը մէգաբէրէնին 6 հիսսէսէն 5 հիսէսի մահլիւլտէն գուսուր հիսէսի տախի հիսէտարը թարափընտան հիսէտի մահլիւլ իլէ պէրապէր ֆիրուխթ օրունճաղը։

(1) Ճիւմէլէրին պաշարընտա իլք հիպատա պուլունան բագդատար մահալիւլտան նիւմէրօլարընը, վէ իքինճի հիրատաբիլէր՝ գըյմէթի մուխամմէնէլէրինի պիլտիրմէքտէ տիրլէր։

ԱԶԳ

Գ. Ֆրանսուա Մէլանօ, Ատաբաղաբէն կը ծանուցանե թէ չարտի ճանչէ 1885 ապրիլ 4/16 թուականի և 301 աւուր պայմանաժամաւ 10 տոկլայ համար Ա. Նաթան Հաճի Բանտէյոյի հրամանին տրուած մէկ փոխանակագիրը, որուն ձեռք որ գտնուի։ Ուստի կը յանձնարարեմք որ ո՛չ ոք գնէ զայն, կամ վաճառականան որ և է գործողութիւն ընի այդ թղթին վրայ։

3—3

ՊԱՆԸԲՐՄԱ ՊԷԼԷՏԻՃ ՄԷՃԼԻՍԻ

Իմ թիւաղը պա Իրատէի Սէնիյէ Պանըբրմա պէլէտիյէսինէ իհսան պուլրուլան Պանըբրմա լիմանը բըլեթիւ սէտատ ու խիկէլէսինին պիր միւթեահհիւտ մանրիֆէթի իլէ ինչա օրունճագ իւզրէ միւնագասայա գոնուլտուղունտան, թալիպ օլանլարը թարիխի իլանէն պիլ իթիպար նիսանը բուսի զայէթինէ գատար տուիրեի մէգիւրէյէ միւրաճաաթլարը իլան օրունուր։

30 մարտ 1301

ԵՐՈՒԱՆԴ Մ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ Վ.ԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՍԵՒ ԵՒ ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈԾՆ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿԵՐՈՒ

204 • – Մանուկ քաղաք էջրէ, Ռիս – 204

ՍԵՒ ՆԵՐԿ

Թուրքիոյ մէջ պատրաստուած եւ գործածուած սեւ ներկերուն վրայ իմ կատարելագործեալ բաղադրութեանս առաւելութիւնը յաճախորդը դէթ մի անգամ փորձելով կրնան հասկնալ։

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈԾՆ ՆԵՐԿ

Կան այնպիսի մաղեր որ ի բնէ չաղանակագոյն բայց ճերմակ մաղերով խառն են։ Իմ բաղադրութիւնս, որ տասն վայրկեանի մէջ մաղերն իրենց բնական գոյնին կը դարձնէ, առ նուազը մինչեւ մէկ ու կէս ամիս կրնայ տեւել, առանց անոնց բնական փայլունութիւնը կորսնցնելու, որով կը դեբաղանցէ Եւրոպայէ եկած սեւ և շաղանակագոյն նմանօրինակ ջուրերը, մանաւանդ որ քիմիական բաղադրութեամբ մաստակար հետեւանք յառաջ չբերեր բնաւ։ Վերոյիշեալ ներկերը գործածելու եղանակին վրայ տեղեկութիւնք կը տրուին վաճառատունէս։ Գիները յոյժ գոհացուցիչ են։

Շատ գնողներու համար 20 0|0 զեղչ կը լինի։

34—52

ԱԶԳ

ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐԸ

ՀԻՄՆՈՎ ԻՆ ԵՒ ԱՌԱՆՑ ՅԱՒԻ ԿԸ ԲՈՒԺԻՆ

Ցատուկ դեղէ մը, պատրաստեալ

Ի Ս. ԲԱՍԹՈՐԻՏԻՍ

ԴԵՂԱԳՈՐԾ

Իւրաքանչիւր սրուակի դինն է

5 ղրուշ

Կը գտնուի Մ. Բասթորիտէսի քով, Ղալաթիա, Քարաքէօյի կամուրջին մօտ, թիւ 5

Ա. Յ. ՍՆՏ ՍԷՇԼԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Ղալաթա, Թիւնէլի քով, Թիւ 28

Վաճառատունս մէջ կը գտնուին Դաղլոյ և Գերմանիոյ հարեւաւոր դործարանաց ընտրելագոյն Դաշտիներ անմրցելի աժան գներով և ամեն տեսակ երաժշտական գործիներ, նաեւ խաղի ու սիկառի ընտիր թղթեր և սաղօնի յատկացեալ լուցկի, որոց մասին եւս կը խոստանայ գոհացնել իւր յաճախորդներն։

Վաճառատունս պատրաստ է նաեւ վերոյ նշանակեալ ապրանաց վրայ յանձնարարութիւններ ընդունիլ և արագ գործադրել կարի գոհացուցիչ պայմաններով։ 32—40

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՕՍԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ

«ԲՈՒԿԻի կաղապին, երկաթախառն, կաղդուրիչ հանքաջուրերն են միակ ամենազդու դարման ընդդէմ սպասի և ալեաց հիւանդութեանց։ Կը ներդործեն՝ կանխարելով այն մեծ պատճառները որք Մարսողութեան գլխաւոր գործողութիւնը կը կազմեն։

Բրոֆ. ԹՐՈՒՍՕ»

POUGUES

ԲՈՒԿԻի կաղաքարային, երկաթախառն, կաղդուրիչ և ալսոյժարար Ջուրերն իրենց մանաւոր բաղադրութեան կը պարարեն իրենց յաջողութիւնն եւ առանձնաշնորհեալ ջրոց մէջ դասակարգութիւնը։ Այս Ջուրերն, յոյժ հարուստ, կը պարունակեն իրենց 5 կրամ աղ մէն մի լիտրի համար։ Այդ աղերուն մէջ ամենէն առատներն են փոքրանարդ ալ և փոքրանարդ ալ մանրէզի, որով ամբողջային կը տարբերին Ֆրանսայի միւս կալաքարային աղբիւրներէն որք մանաւորապէս ստատի և բոդասի պէսբաղադրիչ ալեր կը պարունակեն։

Այդ հանքաջուրեր կը ներդործեն մանաւանդ ստամաքին աղիքը ստնող փորին վրայ՝ զոր թեթեւ մը դրդռեն, չեզոքացնելով միանգամայն թթուն որ նրանց զատել հիւթն, եւ միզական ու ծնողական գործարանաց վրայ, որոց տկարացեալ յաժերը կը վերանորոգեն։

Անոնց գործածութեամբ, մարսողական ֆունքսիոնները կը վերծանի այն ամեն կապերէ որք կ'արգելուին զինքն թէ՛ ստամաքին և թէ՛ աղեաց մէջ։

Այս առաջին արդիւնքը բնականաբար յառաջ կը բերէ ֆունքսիոնաց կազդուրում, որովհետեւ կենաց այժերն հանեստական են մարսողական գործարանաց մէջ կատարուող վերանորոգիչ աշխատութեան։ Աղէկ կը հետեւի թէ ընդհանական ջերմերէ յառաջ եկած դէպքերուն և արիան նոսրութիւն + հիմնովին կը բուժին ԲՈՒԿԻի հանքաջուրերով, մանաւանդ որ անոնց բուժիչ գործողութիւնն նոր տարր մը կ'առնու ֆոսֆոր որ ֆիբէն, զոր ուսուցչին կը պարունակեն։

ԲՈՒԿԻի հանքաջուրերը կը ծախուին, չիչն 80 սանթիմի, ՃԻՕՎԱՆԻ ԱԼԻԹՐԱՆՏԻ ԸՆԿ. գործակալութիւնը, Դեղերան Տելը-Սուրա, Բէրա, Մեծ փողոց։

ՊՈԼԻՍ

ԻԼԱՆ

ԹԱԶԻՆԵԻ ԹԱՍՍԱՑԻ ՇԱՀԱՆԷ

Երգուած անպարը իչին ալընաճագ Անվարսէ Արօլի սրարմաչէթի մոմնանուն միւնագասասընա չէհրի հալը բուսմինին եիրմինճի ճուսմա էրմէսի կիւնիւ պաշանանճաղընտան, թալիպ օլանլարն եէվմի մէգիրբէ խաղնէի խասատի Ճահանէտ պուլունմալարը իլան օրունուր։

9 Նիսան 1301

3—3

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՅՑ

1885 ԱՊՐԻԼ 1 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ԱՊՐԻԼ 30

Վոսֆորէն Էշէնոյ շրջիններէ

12 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյիւք. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպ. Ա.ռնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
12 — Ա.ռնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
12 — Վանիք. Զէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Գապաթ.
12 — Պէյդ. Բաշապ. Ր. Բ. Մահ. Գանլրճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկէլ. Պէյ. Գուզ.
12 45 Եէնիմ. Մէզարուրն. Պէյիւք. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Պոյաճը. Ր. Հիսար Պէպ. Ա.ռնավ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիք.
2 45 Գալատէրէ Մէզարպ. Պէյիւք. Թար. Պէյդ. Բաշապ. Գանլը. Ա. Հիսար Գանտ. Վանի. Զէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Գապաթ.
4 45 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյիւք. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Պոյաճը. Ր. Հիսար Պէպէք Ա.ռնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
2 30 Պէյիւք. Թարապ. Պէյդ. Բաշապ. Գանլրճա Ա. Հիսար Գանտիյ. Վանիք. Զէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Լուսկ.
3 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյիւք. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Ա.ռնավ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիք.
4 — Պէյդ. Բաշապ. Գանլրճ. Ա. Հիսար. Գանտ. անիք. Զէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Պէշիք.
4 30 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյիւք. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ա.ռնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
5 30 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյիւք. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ա.ռնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.
6 45 Եէնիմ. Մէզարպ, Պէյիւք. Թարապ. Պէյդ. Բաշապ. Եէնիք. Միրկ. Գանլրճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիր. Ա.ռնավ. Զէնկէլ. Պէյ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Լուսկ.
7 45 Ա. Գապ. Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյիւքտերէ Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Ա.ռնավ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիք.
8 45 Պէյիւք. Թարապ. Պէյդ. Բաշապ. Գանլրճ. Ա. Հիսար Գանտ. անիք. Զէնկ. Պէյլէր. Գուզկ. Լուսկ.
9 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյիւք. Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Պոյաճը. Ր. Հիսար Պէպէք Ա.ռավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
10 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյիւք. Թարապ. Պէյդ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպ. Ա.ռնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
11 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյիւք. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Ա.ռնավ Օրթաք Պէշիք.

Կամարքէն դէպ Ղալաթա շրջիններ

1 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ա.ռնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Սթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
1 45 Գապաթ. Լուսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյ. Զէնկէլ. Ա.ռնավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլրճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշապ. Պէյդ. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
2 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ա.ռնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
2 45 Լուսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Զէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլրճ. Ր. Բ. Մահ. Բաշապ. Պէյդ.
3 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ա.ռնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Սթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
4 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ա.ռնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
5 — Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ա.ռնավ. Պէպ. Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյդ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ. Ր. և Ա. Գավ.
6 — Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Ա.ռնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
6 45 Լուսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր Զէնկէլ. Ա.ռնավ. Գանտ. Ա.և Ր. Հիսար. Գանլրճ. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյդ.
8 45 Պէշիք. Օրթաք. Ա.ռնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյ. Մէզարպ. Եէնիմ.
9 30 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ա.ռնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
10 — Գապաթ. Գուզկ. Պէյլէր. Զէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլրճ. Ր. Բ. Մահ. Բաշապ. Պէյդ. Թարապ. Մէզարպ. Ր. և Ա. Գավաք.
10 45 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ա.ռնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Սթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
11 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ա.ռնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
11 — Գուզկ. Պէյլէր. Զէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլրճ. Բաշապ. Պէյդ.
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Զէնկէլ. Վանիք.
12 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ա.ռնավ.

Les vrais Fumeurs de Cigarettes doivent faire usage du JOB ou ne pas fumer!!
Jean BARDOU
SIGNE :
et ne fabrique que cette Marque.

ՆՈՐՏՏՍՑԶԷ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԻՀԱՄԳՈՒՐԿ

Ցիշեալ ընկերութիւնն հրդեհի դէմ ի՛ապահովագրէ տուներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ յոյժ շահաւէտ պայմաններով, միջնորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութեան

ՇԻՆՏԼԻՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Դ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱԲՈՒ, ՃԷԼԱԼ, ՊԷՅ ԽԱՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒԶԻՒՔ–ԶԷՔՄԷՃԷԻ

կսեալ ի 25 Մարտէ (Ն. Տ.) 1885, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒԶԻՒՔ–ԶԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒՄԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱՆՄԲՈՅ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	62	64	66
	Առաւօտ											Իրիկուն											
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 14	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 52	1 27	2 26	3	3 34	4 4	4 40	5 14	5 42	6 4	6 26	6 57
Գումա–գարու	6 25	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12—	1 2	1 38	2 37	3 11	3 43	4 15	4 51	5 22	5 53	6 42	6 37	7 8
Եէնի–գարու	6 29	...	7 57	...	8 58	...	...	10 34	10 53	11 32	12 04	1 06	1 42	2 41	3 15	3 49	4 19	4 55	5 26	5 58	...	6 42	7 13
Տաղու–փարա	6 32	...	8—	...	...	...	...	10 37	10 56	11 35	12 07	1 9	1 45	2 44	3 18	...	4 22	...	5 29	6 1	...	6 45	7 16
Սամաթիա	6 37	...	8 6	...	9 4	...	...	10 42	11 1	11 40	12 12	1 14	1 50	2 49	3 23	3 55	4 27	5 1	5 34	6 6	...	6 50	7 21
Եէտի–գուլէ	6 42	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 17	1 55	2 54	3 26	4 ...	4 30	5 7	5 37	6 9	6 22	6 54	7 27
Մաքրիգիւղ	6 54	8—	8 25	...	9 23	...	...	10 59	...	11 58	...	...	2 8	3 6	...	4 14	...	5 24	...	...	6 36	...	7 39
Ա.յ–Պէեշիկտաշ	...	8 14	8 36	...	9 33	...	...	11 10	...	12 10	...	...	2 19	...	...	4 25	...	5 32	...	...	6 50	...	...
Քիւչիւք–Զէքմէճէ	...	8 25	...	...	...	...	...	...	...	12 19	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 59	...	...

ՔԻՒԶԻՒՔ–ԶԷՔՄԷՃԷԻՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒՄԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱՆՄԲՈՅ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	65	1
	Առաւօտ										Իրիկուն											
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք–Զէքմէճէ	...	...	7 34	...	...	...	...	...	...	...	...	1 46	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 38
Ա.յ–Պէեշիկտաշ	...	...	7 44	...	8 44	...	9 38	...	...	11 17	...	1 27	...	2 29	...	...	...	4 39	...	5 54	...	6 51
Մաքրիգիւղ	6 30	7 23	7 57	...	8 54	...	9 49	...	...	11 30	...	1 40	...	2 41	3 43	...	...	4 51	...	6 7	...	7 5
Եէտի–գուլէ	6 44	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 44	1 22	1 54	2 24	2 55	3 27	3 59	4 35	5 6	5 42	6 23	7 ...	7 26
Սամաթիա	6 49	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	...	10 16	11 16	11 48	1 26	1 58	2 25	2 59	3 31	4 3	4 39	5 10	...	6 27	...	...
Տաղու–փարա	6 54	7 46	...	8 47	...	9 46	...	10 21	11 21	11 53	1 31	...	2 30	3 4	3 36	4 8	4 44	...	...	6 33	...	...
Եէնի–գարու	6 58	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	...	10 24	11 24	11 56	1 34	2 4	2 33	3 7	3 39	4 11	4 47	5 16	...	6 38	...	...
Գումա–գարու	7 3	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 01	1 39	2 8	2 38	3 12	3 44	4 16	4 52	5 21	5 52	6 47	7 10	7 40
Կ. Պոլիս	7 12	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 48	2 17	2 47	3 21	3 53	4 25	5 1	5 30	6 1	...	7 19	7 50

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառաքմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրիգիւղ կամ տեղի հեռի կայարանաց միջեւ բառոց կառաքմբ

ՕՍՄԱՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարտիմայ և Բօրէի դիրք կանոնաւորպէս բառոց

Տրապիզոն, Սամսուն և Պաֆրա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է ԼԻՒՆԱԼ որ ապրիլ 22ին Մարտիմայէն և ապրիլ 29ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ– Մինրէլէ որ ապրիլ 25ին շաբաթ օր պիտի մեկնի։

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԵՌՈՒԹ ԲԸՊՈՒԼ
Մուսանէ փողոց, թիւ 141

ԲԱԲԱՅԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվրբուլ, Մէնչիսթրէնտ և Օրեսոյի դիրք կանոնաւորպէս բառոց

ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Ամա Սոֆիա	3,000	Պէքօ
Ադարատա	2,500	Ռոճրէս
Ադրատիա	2,500	Քրուիչանք
Լաքոնիա	2,500	Ուիլսո
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Բուսէլիա	2,800	Ֆոթրրոթիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր դներով վաճառք կընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲՈԲՈ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

MOU
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվրբուլ և Մէնչիսթրէնտի դիրք բառոց ընթնաւոյ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանորուս	4200	Օասրիս	3000
Ֆէրոս	4000	Դէրթիս	3000
Օսմանիի	4000	Բերա	3000
Ալեսսանդրիա	3250	Ադրանդիք	1700
Թիպս	3250	Լոդիս	800
Պարատայա	3250	Օրինտա	800
Մարիսթիս	3250	Սէսիլ	700

Օասրիս շոգենաւը, նաւապետ Բոլ, Սամսունէն վերադարձաւ և ամսոյս 25 ին շաբաթ օրը ուղղակի Լիվրբուլ պիտի երթայ։

Մարտա շոգենաւը, նաւապետ Թոմաս, ամսոյս 27ին Լիվրբուլէն տստ կապասուի ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք չքեղապէս յարդարուած են ճանապարհորդներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹԻԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանլըք փողոց, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվրբուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Ուր կանոնաւորպէս կը բռնի Լիվրբուլի և Ալեքսանդրիոյ դէմ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալբերիան	2500	Ֆաղենեան	3700
Ալլասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլիան	2500	Ֆլավիան	3700
Ամերեան	2500	Իսպերիան	5500
Ադրիան	3700	Իսիրիան	5500
Գալարիան	6000	Իսպրիան	5500
Գուլկարիան	6000	Լիսպիան	2200
Քասթելեան	800	Լիկուրգեան	2500
Սպարտեան	2000	Լիսպան	800
Տուրոյ	700	Օրոնթայ	700
Էմիրէյտ	3700	Բէրսիան	3800
Ֆաղիան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆալերմիան	3700	Վիրճինեան	6800

Ալլասիան շոգենաւը, նաւապետ Քրիսթիան, Օտէսայէն աստ հասաւ և ուղղակի Լիվրբուլը հար վաճառք կընդունի։

Ուղեւորներու համար ամեն գիւրութիւն կընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐԴ ԼԱՆԳՈՒՆԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միսլէթ խան, Ղալաթիա

Նաւաստարաք, Պարոնայք Ֆրէյա, Լէյլանտ և ընկ. Լիվրբուլ
Գործակալներնիս

Կ. Պոլիս, Իտուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպարլար, Գ. Գ. Քարվիր Եղբարք
Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.
Մարսէյ, Ա. Քասիլիքրի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկօրդատոյ.
Զմիւռնիա, Գ. Ուրիթալ և ընկ.

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔՆԵՐ
Ընդ դէմ Անէլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օրեսոյի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐՆ
ՈՐԴԻՒՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	2,000	Լէբանան	1,500
Անճէլս	3,000	Մարենկս	1,300
Արկտ	1,300	Մարատոն	2,500
Պասսանս	3,500	Մրկս	2,000
Գոլասիոս	2,200	Նէրս	2,000
Գրամս	2,000	Օթելլս	5,000
Գէլլոս	2,600	Օրլանտս	3,000
Գալիքոս	2,500	Սդրանդ	4,500
Գամէս	2,400	Սդդ	2,000
Գաբրս	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գոմս	2,700	Բալերմս	3,200
Տիտս	2,500	Բասդեր	1,700
Տօմինս	1,800	Փիդ	2,800
Իրոպս	2,600	Բիսալթ	4,400
Տրադ	2,600	Բինալս	3,200
Ֆալլոն	800	Լոյլ	3,000
Ֆիրս	1